

DOMOVINA

in KMETSKE LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaftjeva ul. št. 5/II nad., telefoni od 31-22 do 31-26 Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzamstvo: četrtletno 11.—, polletno 22.—, celoletno 44.— dinarjev; za inozemstvo: četrtletno 15.—, polletno 30.—, celoletno 60.— dinarjev

Prosvetni Minister Ekscelenca Bottai je obiskal Ljubljano

Z velikim zanimanjem si je ogledal naše prosvetne ustanove

Naše glavno mesto je te dni obiskal Prosvetni Minister Eks. Giuseppe Bottai. Obisk dokazuje, kako hoče fašistična Italija ohraniti vse naše kulturne ustanove ter navezati z njimi po svojih vodilnih zastopnikih čim tesnejše stike. Ekscelenca Bottai je najtesnejši sodelavec Duceja, preosnovatelj italijanske šole in vodilni prosvetni strokovnjak.

Med Slovence je prišel kot poseben Ducejev odposlanec. Duce mu je naročil, naj pri tem obisku upostavi tesno sodelovanje vseh slovenskih kulturnih činiteljev z italijanskimi, da bi tako slovenska kultura prišla do svoje veljave in v veliki fašistični Italiji uresničila svojo posebno nalogo, Naloga tega obiska je tudi, zagotoviti slovenskemu vseučilišču po Ducejevem nalogu vsa sredstva, ki bodo omogočala njegovo plodno delo. Velika Italija je tako od ustanovitve Ljubljanske pokrajine že drugič pokazala, da hoče varovati in negovati slovensko kulturo.

Ekscelenca Bottai je prispel v Ljubljano v petek 23. maja dopoldne. Do meje Ljubljanske pokrajine v Planini sta mu šla naproti Ekscelenca Visoki Komisar in poveljnik Armadnega zbora Ekscelenca general Robotti. Svoj prvi obisk je visoki gost namenil Visokemu Komisarjatu, kjer ga je pričakovalo zastopstvo slovenskega prosvetnega življenja. Ekscelenca Bottai je sprejel ljubljanskega knezoškofa dr. Rožmana, mestnega župana dr. Adlešiča, rektorja slovenskega vseučilišča dr. Slaviča, bivšega bana dr. Natlačena, predsednika apelacijskega sodišča dr. Golio, načelnika prosvetnega oddelka dr. Sušnika in druge.

Po sprejemu na Visokem Komisarjatu se je odpeljal na naš najvišji kulturni zavod, na vseučilišče. Spremljal ga je Visoki Ko-

misar Ekscelenca Emilio Grazioli, poveljnik Armadnega zbora general Robotti in drugi odličniki. Ministra so pri vходу na vseučilišče pozdravili rektor univerze dr. Slavič, dekan pravne fakultete dr. Pitamic in prodekan modroslovne fakultete dr. Hadži. Po pozdravu so odšli v slavnostno zbornično dvorano, katero so do zadnjega napolnili vsi profesorji vseučilišča in številni visokošolci. Rektor vseučilišča je nato visokega gosta pozdravil najprej v slovenščini, potem pa še v italijanščini. Rekel je:

»V čast in veselje si štejem, da morem pozdraviti na naših vseučiliških tleh Ekscelenco Prosvetnega Ministra in Ekscelenco Visokega Komisarja Ljubljanske pokrajine in druge odlične zastopnike oblastev. Slovensko vseučilišče, ki je bilo že pred poldrugim stoletjem uresničeno, je srčna zadeva našega naroda, ki ga je postavil z največjimi gmotnimi napori in najboljšimi umskimi silami, tako da je doseglo priznanje daleč v kulturnem svetu. Že ob prvem sprejemu vseučiliških zastopnikov je gospod Visoki Komisar izjavil, da ceni in spoštuje slovensko kulturo in je pokazal živo zanimanje za naše vseučilišče. Čustva veselja so se le še povečala, ko nas je gospod Visoki Komisar obvestil, da se bo vseučilišče še izpopolnilo z dozidavo vseučiliških stavb in klinik. Navzočnost Ekscelence Prosvetnega Ministra in njegov obisk na našem vseučilišču, pa sta še posebno trdno poročstvo, da hočeta Duce in Kraljevska Vlada ljubljanskemu vseučilišču omogočiti razvoj do moderne popolnosti. Prav zaradi tega se vsi veselimo obiska Ekscelence Prosvetnega Ministra in smo mu od srca hvaležni, saj smo prepričani, da je naše vseučilišče v Ekscelenci Prosvetnem Ministru dobilo močnega podpornika. S prošnjo, naj Ekscelenca Prosvetni Minister izvoli sprejeti naša odkritosrčna čustva globoke hvaležnosti za cenjeni obisk in našo vdano prošnjo za blagohotno naklonjenost ljubljanskemu vseučilišču.«

Za rektorjem je povzel besedo Ekscelenca Bottai. Dejal je, da je na ta obisk prišel po Ducejevem nalogu, da bi v imenu italijanske šole in italijanske omike stopil v stik s slovensko šolo in slovensko omiko. Slovenska kultura bo v okviru Italije imela svojo lastno nalogo, da se bo uveljavljala in krepila. Italijanska omika družji, ne izravnava. Ljubljansko vseučilišče bo torej imelo svojo posebno nalogo. Po Ducejevem nalogu je Ekscelenca Bottai potrdil, da bodo dana potrebna sredstva za nadaljevanje stavbnih del na vseučilišču. Zaključil je govor, da bo delo vseučilišča v zvezi z italijanskim vseučiliškim svetom čedalje živahnejše spriči izmenjav med obema kulturama in da bo razmerje med slovenskim ozemljem in italijanskim cesarstvom razmerje odkritosrčnega in globokega sodelovanja.

Vsa dvorana je z navdušenjem sprejela besede Prosvetnega Ministra, ki se je napotil

nato v spremstvu z omenjenimi odličniki proti novozgrajeni vseučiliški knjižnici. Rektor dr. Slavič je vodil visoke goste po moderni zgradbi. Gostje so si ogledali že delno opremljene oddelke, knjižnične prostore in veliko čitalnico. Odtod so odšli k strojnemu zavodu. Tam sta pričakovala goste predstojnik zavoda profesor inž. Lobe in profesor inž. Osana. Gostje so se o opremi novega zavoda pohvalno izrazili in se zanimali za vse naprave. Zatem so šli še v anatomski zavod.

Popoldne je Minister obiskal žensko realno gimnazijo, kjer ga je pozdravil ravnatelj Osana. Minister si je skrbno ogledal tudi novo osnovno šolo za Bežigradom in obiskal naposled srednjo tehnično šolo z vsemi njenimi oddelki. Zvečer pa se je udeležil slavnostne predstave »Figarove svatbe« v operi.

V soboto je Minister obiskal narodni muzej, Ljubljanski grad in italijansko vojaško pokopališče. S tem je bil njegov obisk končan.

Prepričani smo, da je Ekscelenca Prosvetni Minister Bottai dobil o slovenskem kulturnem udejstvovanju najlepše vtiske in da bo njegov obisk rodil obilne sadove za našo slovensko prosveto, ki se bo v zvezi z veliko italijansko kulturo le poglobila.

Emilio Grazioli Visoki komisar

Z odlokom Duceja kot Notranjega Ministra je bil imenovan Fašist Emilio Grazioli za Visokega Komisarja Ljubljanske pokrajine.

Ekscelenca Visokemu Komisarju, ki se je bil 19. maja vrnil iz Rima v Ljubljano, iskreno čestitamo, in to toliko bolj, ker se je že od zasedbe dalje mnogo brugal za blaginjo ozemlja Ljubljanske pokrajine.

Visoki Komisar Ekscelenca Emilio Grazioli je bil v Tržaški pokrajini kot pokrajinski Taj-

nik Fašistične stranke okoli pet let. Še poprej je bil na enakem mestu v Trentski pokrajini. Visoki Komisar spada med Fašiste prve ure, med Fašiste pred pohodom na Rim. Je tudi

član nove Fašistične Korporacijske zbornice od njene ustanovitve dalje. Že v svetovni vojni se je izkazal kot bojevnik in je bil odlikovan z vojnim križcem.

Zahvala Kralja in Cesarja Visokemu Komisarju

V odgovor na izraze vdanega poklona, ki jih je poslal Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli Nj. Vel. Kralju in Cesarju, je Visoki Komisar prejel nasledno brzojavko:

»Ekscelenca, zelo se vam zahvaljujem za pozdrav, ki ste mi ga poslali tudi v imenu slovenskega prebivalstva v trenutku, ko ste prevzeli službo Visokega Komisarja. Viktor Emanuel.«

Zahvala Prestolonaslednika

Na brzojavko vdanostnega poklona, ki mu jo je poslal Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli, je Nj. Kr. Vis. Princ Prestolonaslednik odgovoril takole:

»Z velikim veseljem sem prejel ljubeznive izraze, ki ste mi jih poslali tudi v imenu slovenskega prebivalstva Ljubljanske pokrajine. Vam osebno moje čestitke in želje. Umberto di Savoia.«

Novi hrvatski kralj se bo imenoval Tomislav II.

Te dni je imel v Zagrebu svoj prvi javni govor poglavnik dr. Pavelić. Markov trg je bil ves v hrvatskih, italijanskih in nemških zastavah. Na odru, s katerega je dr. Pavelić govoril, so bili zbrani tudi vsi člani hrvatske vlade, pred odrom pa so bili razvrščeni ustaška garda, oddelki hrvatskega mladinskega združenja »Hrvatski junak«, oddelki visokošolcev in drugi. Navzočna sta bila tudi predstavnik Italije in Nemčije s predstavniki italijanske vojske. Dr. Pavelić je med drugim rekel:

Prišel je čas veselja, da se v ustaškem jeziku spregovori poštena beseda. Nastopil je čas našega vstajenja. Naša samostojnost ni nastala v nekaj dneh, temveč je bila že davno pripravljena. V zadnjih letih smo dali že marsikatero žrtev na oltar domovine. Ves hrvatski narod izraža svoje spoštovanje tem neumrlim junakom.

Pavelić je nato rekel, da so bili Hrvatje zadna leta žrtev Srbov. Zato so se morali krvavo boriti, dokler ni prišel dan osvoboditve. Pavelić je potem poudarjal, da bi do osvoboditve ne prišlo, če bi Hrvatska ne bila imela nutke je zbrano ljudstvo začelo vzklikati Italiji in Duceju in Nemčiji. Pavelić je dejal, da so velikih zaveznikov in prijateljev. V tem trestu očitati, da so plačanci tujine. Toda to gibanje je imelo edini smoter: osvoboditev Hrvatske. Prav zdaj izraža večno zahvalo Duceju in Hitlerju za uničenje mirovnih pogojev. Že prve dni ustanovitve svobodne hrvatske države sta veliki prijateljici Italija in Nemčija priznali novo hrvatsko državo

Pavelić je nato izrazil zahvalo Duceju za vse razumevanje in za sklenitev vseh pogojev, ki urejajo razmerje med hrvatskim in italijanskim narodom.

Govornik je prešel nato na razpravljanje o notranjih hrvatskih vprašanjih. Povedal je, da bi demokratska vladavina potrebovala najmanj 40 dni, kolikor časa že obstoji samostojna Hrvatska, za sestavo vlade. »Mi pa smo ustanovili v nekaj kratkih dneh državo,« je rekel Pavelić, »in iz močvirja naredili veličasten vrt. Red je bil takoj zagotovljen. Konec je politike, ki je stremila le za osebnimi koronirani hrvatskega naroda in po zgledu obeh ristni. Moje geslo je red in delo v skladu z izvelikih zaveznic. Da bi novi Hrvatski dali ustavni okvir, je bilo potrebno obnoviti krono starega hrvatskega kralja Zvonimira. Jaz sem ponudil našo krono Savojskemu princu in vi veste, da je mož vreden nositi to našo največjo svetinjo. Novi hrvatski kralj bo nosil ime Tomislav II. Kronan bo na Duvanjskem polju.«

Pavelić je potem govoril o upravnih ureditvi in poudarjal, da ima hrvatska država čisto kmetijski značaj in zato so kmetje osnova vsega hrvatskega gospodarstva. V to smer bo treba usmeriti vse napore in s tem načelom se morajo spraviti v sklad tudi težnje vseh drugih stanov.

Svoj govor je zaključil z vzklikom: »Ali ste pripravljene žrtvovati svoje življenje za svojo domovino?« Zbrani so vsi zavpili: »Smo!« Ko se je slavnost zaključila, so vsi pozdravljali po rimsko.

Divji rod, ki mu vladajo ženske

Pred leti je francoska slikarica Lefevreova potovala v Brazilijo, kjer je šla tudi v nepregledne braziljske pragozdove, ki so še prav malo preiskani. O tem svojem silno napornem in nevarnem blodenju po pragozdovih je napisala med drugim:

»Življenje v braziljskem glavnem mestu Rio de Janeiro me ni dolgo mikalo. Nekaj me je vleklo v notranjost Brazilije, v tisto področje, ki so ga doslej obiskali le še redki Evropci. V Villi Belli, zadnem mestu pred začetkom pragozda, sem najela nekaj domačinov za vodnike in nosače, da preiščem enega izmed najbolj divjih delov dežele. Tu je v nepredirnem pragozdu med divjimi zvermi, kakih sedem sto kilometrov proč od zadnih bivališč belih ljudi ena sama kočica, kjer živita dva človeka. Ta kočica je oporišče za Evropace, ki nabirajo kavčuk v pragozdu v največji osamljenosti in v največjih nevarnostih.

Nekega dne sem se z Indijanci, s katerimi sem se vozila po pragozdni reki, izkrcala na obrežje in se odpravila vzdolž reke. Tedaj je nenadoma prižvižala po zraku puščica in se

zapičila v bližno deblo. Namesto da bi bili zgrabili za orožje, so se na moje presenečenje Indijanci razveselili. »Puščica je bela,« so rekli, »če bi bila rdeča, bi pomenila vojno.«

Trenutek nato je že stalo pred menoj kakih deset visokoraslih, čisto golih bakrenorjavih žensk s tetoviranimi telesi. V rokah pa je vsaka držala lok in puščice. Takoj sem jim podarila nekatere reči. Ženske niso pokazale nasproti meni sovražnosti. Moji Indijanci so mi služili tudi za tolmače in vesela sem sprejela vabilo, da grem s temi ženskami v njihovo vas, ki je bila globoko v pragozdu. Na moje vprašanje, kako morejo živeti same ženske v puščavi in se baviti z lovom, so mi užaljene odgovorile: »Me nismo žene, ampak bojevniki! Pri nas se možje bavijo z vzgojo dece in gospodinjstvom. Oni se morajo pokoravati ženam, ker samo žene nosijo orožje, hodijo na lov in se s soslednimi plemeni bojujejo!«

Usojeno pa mi je bilo, da sem doživela še zanimivejše dogodke. Po štirih dneh hoje smo prišli v Toldo, njihovo vas. Nad majhnim jezerom so bile neke zgradbe na stebrih. To pa zaradi poplav in zaradi nevarnosti pred divjimi zvermi. Ena izmed divjakinj nas je že najavila in tako so nam priredili svečan sprejem. Možje so igrali na svojih preprostih godbenih instrumentih, ženske pa so nam prišle nasproti v

popolni bojni opremi. Priredili so svečano gostijo, na kateri so nam postregli s pečenimi opicami. Tudi za mizo so sedele same ženske, možje pa so stregli. Ostala sem nekaj dni pri gostoljubnih divjakinjah, ki so bile zame izpraznile celo kolibo, da sem lahko sama bivala v njej.

Slišala sem pravljice o Manuju, duhu gozda, ki ga obožavajo in ki pošilja svojim sovražnikom zeleno mrzlico, ki jo imenujemo tropsko vročico.

Ureditev njihove državnice je precej zapletena. Poglavarica Tolda je neka stara ženska, ki kaže, da je že prekoračila stoto leto. Ona je sodnica. V vsaki družini je žena poglavarica. Kadar pričakuje porod, odide sama v gozd, da ne vidi noben mož, kako trpi porodne bolečine. Ko pa je otrok na svetu, pripade možu skrb za dete do njegovega trinajstega leta. V tej bi dobi grede dekleta v neke vrste tabor, kjer se uče uporabljati orožje. Tokrat dobe tudi pravico, da si kupijo moža, pri čemer poglavarica Tolda odredi ceno. Poročne svečanosti trajajo dva do pet dni, kar se ravna po bogastvu žene. Ako kdo zagreši kak hujši greh, ga izženejo v pragozd, kjer vladajo kače in druge divje zveri, ki izvrše smrtno kazen.«

Visok dostojanstvenik v Metliki

Metlika, maja,

V sredo je prispel v Metliko poveljnik Okupacijskih čet Ljubljanske pokrajine Ekscelenca general Mario Robotti. Visoki dostojanstvenik je najprej pregledal vojaško posadko v Metliki, ki je pod vodstvom majorja g. Brunija. Po ogledu čet je šel general Robotti v spremstvu majorja Brunija in oficirskega zbora na glavni trg, kjer so se zbrali pred mestno hišo uradništvo, šolska mladina z učiteljstvom, gasilci in številno trško prebivalstvo. Ob prihodu visokega dostojanstvenika je mestna godba zaigrala pozdravno koračnico, potem pa mu je izrekel dobrodošlico mestni župan g. Ivan Malešič.

Ekscelenca general Robotti se je zahvalil za sprejem in poudaril prijateljske nagibe, ki jih ima italijanska vojska do našega prebivalstva. Po govoru gospoda generala, ki ga je sproti prevajala ga. Zalarjeva, je godba zaigrala koračnico, prebivalstvo pa se je razšlo na svoje domove.

Smrt delovnega moža

Novo mesto, maja

Te dni je v Novem mestu umrl upokojeni dolgoletni tajnik okrajnega glavarstva v Novem mestu g. Anton Šproc. Več let po svoji upokojitvi je vršil posle tajnika Obrtnega združenja za novomeški okraj, katerega predsednik je bil g. Josip Klemenčič, ki je teden dni pred njim odšel v večnost.

G. Anton Šproc se je rodil pred 74 leti v Jistembicah pri Taboru na Češkem. Usoda je hotela, da je vsa svoja leta mladosti preživel med našim ljudstvom. Služboval je kot orožniški postajni vodja več let v raznih krajih Julijske krajine. V Kobaridu se je poročil s hčerko ugledne tamošnje rodbine Gruntarjeve Antonije. Leta 1900 je prišel v Novo mesto, kjer je nastopil odgovorno mesto tajnika pri okrajnem glavarstvu. Na tem položaju je bil celih 25 let. Leta 1925 je bil po marljivem službovanju upokojen. V svetovni vojni je bil blagi mož z delom preobložen. Poleg redne službe mu je bila poverjena skrb za begunce, ki so bili poslani v naše kraje iz Poljske in Julijske krajine. Skrbeti je moral za prehrano in stanovanja, kar v tistih časih ni bilo lahko. Prebivalstvu celega okraja je šel vsestransko na roko, kjer in koder je le mogel. Spričo teh vrlin je bil pri ljudstvu splošno priljubljen.

Po svoji upokojitvi je prevzel tajniške posle pri mlinarski in žagarski zadrugi, zatem pa še pri Obrtnem združenju. V srečnem zakoncu z go. Antonijo so se mu rodili štirje sinovi in dve hčerki, ki pa sta umrli mladi. Rajnkemu blag spomin. Žalujemo naše sožalje!

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Iz vojnega poročila italijanskih Oboroženih Sil z dne 23. maja povzemamo: Ponoči 21. maja so naše nagle stražne ladje na vzhodnem Sredozemskem morju s torpedi zadele dve sovražnikovi križarki. Podnevi 21. maja je

bombniška skupina pod poveljstvom poročnika Maria Morassutia napadla sovražno pomorsko skupino in potopila neko 5000tonsko križarko.

Ponoči 22. maja se je italijanska torpedovka pod poveljstvom kapitana fregate Francesca Minbellija srečala s šestimi angleškimi križarkami in rušilci. Napadla jih je navzlic streljanju nasprotnikovega topništva in s torpedom pogodila eno križarko.

Iz poročila glavnega stana italijanskih Vojnih Sil z dne 25. maja povzemamo:

Italijanske letalske in pomorske sile se v sodelovanju z nemškimi silami že od noči na 20. maj bore v bitki na vzhodnem Sredozemskem morju za Kreti.

Naši torpedni čolni so prizadejali sovražnemu vojnemu brodogradu hude izgube. Skupine bombnikov, torpednih, lovskih in izvidniških letal so bile neprestano v borbi. Ponovno in uspešno so bile bombardirane razne zgradbe na otoku Kreti. Mnogokrat so bile napadene angleške vojne ladje, ki so skušale braniti otok. Prizadejane so jim bile izgube. Angleško vojno brodogradje je bilo zaradi velikih izgub prisiljeno umakniti se na svoja oporišča.

Iz Rima javljajo: Kakor poroča nemško vrhovno poveljstvo, je prišlo v islandskih vodah do spopada med oddelkom nemškega in angleškega vojnega brodogradja. V kratki bitki je

nemška vojna ladja »Bismark« potopila največjo angleško vojno ladjo »Hood«.

»Hood« je bila zadeta v skladišče municije in se je razletela. Od vseh 1300 mož posadke se verjetno ni rešil nihče. Druga enako velika angleška vojna ladja »King George« je bila prav tako zadeta in se je morala umakniti iz boja. Potopljena bojna ladja »Hood« je bila zgrajena leta 1918 in najmoderneje oborožena.

Iz službenega poročila glavnega stana italijanskih Vojnih Sil z dne 19. maja povzemamo: V Vzhodni Afriki je

italijanska posadka v Amba Alagiju dobila ukaz, da naj neha z bojem,

potem ko se je upirala čez mejo vseh možnosti. Primanjkovalo ji je že hrane in vode in dejansko ji je bilo nemogoče pomagati svojim ranjencem. Sovražnik je izkazal čast junaštvu italijanskih vojakov in jim dovolil nositi orožje oficirjem pa samokrese in je odločil, da naj italijanska posadka pri odhodu iz Amba Alagija opravi v orožju mimoohod mimo angleških čet, ki so jim izkazale vojaške časti. Vojvoda d'Aosta deli usodo svojih čet.

»Gazzetta del Popolo« priobčuje iz Berlina članek, v katerem piše med drugim: Angleškim radijskim poslušalcem je podal zelo črnogledno sliko eden izmed najbolj znanih angleških vojaških piscev general Collins, ki je izjavil:

Angleški generalni štab je pred silno težavno nalogo, ker mora voditi vojna sedmih frontah: v Libiji, Abesiniji, Iraku, Gibraltarju, Malti, Kreti, na Daljnem vzhodu in doma na angleškem otoku.

Nikoli ne bomo imeli na razpolago dovolj orožja, letal in ladij, da bi primerno zalagali vsa ta bojišča. Preden se bo položaj spremenil na boljše, je verjetno, da se bo prej poslabšal. Ta izjava je zbudila v Berlinu posebno pozornost.

Strateški položaj v Vzhodni Afriki, piše »Völkischer Beobachter«, ne izključuje zaradi bližne deževne dobe,

da se bodo osredotočene italijanske vojne sile še držale pri Gondarju in Džimi ter tako prisilile Angleže, da še nekoliko mesecev ne bodo mogli izvršiti v Abesiniji svoj načrt.

Sijajno zadržanje italijanskih čet pri Gondarju in Džimi, kjer so celo ponovno osvojile nekoliko že izgubljenih postojank, potrjuje možnost, da bodo Angleži prisiljeni voditi še dolgo borbo v Vzhodni Afriki. Italijanske čete so si osvojile poseben obrambni način, ki ga je do najmanjših podrobnosti preučil vojvoda d'Aosta ter se ga posluževal z največjo spretnostjo in uspehom.

Dne 22. maja je bila

druga obletnica dogovora, sklenjenega med Italijo in Nemčijo.

Nemški listi opozarjajo na to v daljših člankih. Tako ugotavlja »Börsen Zeitung«, da sta prav ob obletnici oba prijateljska in zavezniška naroda sredi velike bitke z namenom, da poženetu Anglijo s Sredozemskega morja, na katerem je hotela osi prizadejati smrten udarec. Londonski načrti so se izjalovili ob trdnosti in odločnosti obeh zaveznic.

Veliko zanimanje je zbudilo predavanje, ki ga je imel v londonskem radiu znani angleški vojaški strokovnjak general Collins. Angleški glavni generalni štab, je rekel general Collins, je prevzel izredno težavno nalogo,

ker mora Anglija voditi vojno kar na osmih bojiščih.

Položaj se je sprva obračal na boljše, zdaj pa je slabši, kakor kaže na prvi pogled. Ta iz-

Ureditev rabe državne zastave

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč potrebno, da se uredi raba državne zastave, odreja:

Člen 1. V Ljubljanski pokrajini razobešajo državno zastavo državna oblastva in javni uradi kakor tudi zasebniki ob državnih praznikih in pomembnejših javnih svečanostih, katere dovoli Visoki Komisarjat. Razobešanje zastav po zasebni pobudi je zato prepovedano.

Člen 2. Italijanska državna zastava je edina, ki se praviloma sme izobešati; izjema velja samo za konzularne urade tujih držav. Kadar izjemno dovoli Visoki Komisarjat razobešanje zastav ali praporov tujih držav, se mora poleg njih vselej razobešiti državna zastava, ki jo je treba postaviti na častno mesto.

Člen 3. Raba državne zastave s Savojskim grbom in krono nad njim je pridržana državnim oblastvom. Druga oblastva in zasebniki razobešajo italijansko trobojnico z grbom ali brez njega. Prepovedano je razobešanje obledelih ali zamazanih zastav.

Člen 4. Ob praznikih in svečanostih, navedenih v čl. 1, in ob drugih dovoljenih priložnostih mora biti državna zastava razobešena od zore do sončnega zahoda.

Člen 5. Ta naredba stopi takoj v veljavo. Ljubljana, dne 14. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino:
EMILIO GRAZIOLI

Prijavna obveznost za terjatve in dolgove, državne in zasebne vrednostne papirje

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi komisariatske naredbe št. 8 z dne 25. aprila 1941-XIX

odreja:

Člen 1. Vse ustanove, vsi organi in uradi bivše jugoslovanske države in bivše dravske banovine, druge javne in avtonomne ustanove, finančni, zavarovalni in kreditni zavodi, trgovinske družbe in zadrage, zasebne združbe, verske družbe, katerih osrednji sedež ali pa podružnica, agencija ali zastopništvo so v Ljubljanski pokrajini, kakor tudi fizične osebe, ki so pri-

java uglednega angleškega generala je seveda zbudila posebno veliko pozornost v berlinskih političnih vrstah ki pravijo, da izjava potrjuje tisto, kar so nemški strokovnjaki zmerom trdili. General Collins je torej sam orisal angleški položaj v najbolj črnih barvah.

Iz Kopenhagena poročajo, da je islandski odpravnik poslov v Kopenhagenu po nalogu islandske vlade obvestil dansko vlado, da je

islandska zbornica sprejela sklep, v katerem izjavlja, da se bo Islandija osamosvojila

in da ne bo obnovila personalne zveze, ki velja po danskem kralju Islandijo s to državo. Pogodba o personalni zveze poteče leta 1943. In tedaj bo Islandija razglašena za neodvisno republiko.

Iz Lisbone poročajo:

Irsko hoče ostati nevtralna za vsako ceno,

je izjavil irski minister Aiken v San Francisku na nekem zborovanju. Minister je govoril tudi o angleških poskusih, da bi Irsko pridobili za svoje načrte. Povedal je tudi, kako je skušala Anglija prepričati Irski, da bi si mogla za 50 milijonov dolarjev nakupiti lahkega orožja in streliva za svojo lastno potrebo.

Iz Stockholma poročajo: Nedavno izjavo francoske vlade v Vichyju, da je

prišel čas za osvojitve francoskih kolonij, ki si jih je prilastil general de Gaulle,

smatrajo kot posledico nemško francoskega sporazumevanja. Prav tako smatrajo za možno, da bo Francija kot protiuslugo vrnila Nemčiji koloniji Togo in Kamerun. Možno je tudi, da bo francoska vlada dovolila nemškim četam prehod preko francoskih kolonij za napad proti Angliji in generalu de Gaulleu.

stojne ali stalno bivajo v Ljubljanski pokrajini, so dolžni prijaviti vse na dinarje glaseče se terjatve in dolgove proti enakim ustanovam in osobam, katerega koli državljanstva, ki imajo ali so imele pred 12. aprilom 1941-XIX osrednji sedež ali podružnico, zastopništvo, agencijo, domovinstvo ali stalno bivališče na ozemlju bivše jugoslovanske države zunaj Ljubljanske pokrajine ali v drugih državah, izvzemši Italijo.

Člen 2. Te prijave, v katerih je treba navesti pravni naslov obveznosti, se morajo vložiti na posebnem obrazcu v treh primerkih do vštete 26. maja 1941-XIX pri Hranilnici dravske banovine.

Člen 3. Do vštete 31. maja 1941-XIX morajo v členu 1. navedene ustanove in osebe poleg tega prijaviti na način, določen v prednjem členu, vse državne in zasebne vrednostne papirje, glaseče na dinarje: delnice, obveznice in kreditne papirje, ki so njih last in so kjer koli ter jih je izdala bivša jugoslovanska država ali je zanje prevzela jamstvo ali ki so jih izdale druge javne ali zasebne ustanove, finančni, zavarovalni ali kreditni zavodi, trgovinske družbe in zadrage, zasebne združbe, verske družbe z lastnim sedežem ali fizične osebe, ki imajo ali so imele pred 12. aprilom 1941-XIX svoje domovinstvo ali stalno bivališče na ozemlju bivše jugoslovanske države zunaj Ljubljanske pokrajine.

Člen 4. Prijava iz prednjega člena je obvezna tudi za vse ustanove in zasebnike, ki imajo z katerega koli naslova tamkaj omenjene vrednostne papirje, ki so last ustanov ali osem s sedežem v domovinstvom ali stalnim bivališčem kjer ni drugi nego v Ljubljanski pokrajini. V prijavi morajo biti natančno navedeni lastnik, njegov državljanstvo, sedež in domovinstvo ali stalno bivališče in iz katerega naslova jih ima.

Člen 5. Kršitelji te naredbe, ki stopi takoj v veljavo, se kaznujejo po zakonu.

Ljubljana, dne 17. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

DOMISLJAVOST

Jaka: »Neka lepa deklica se mi je v vinku tako lepo smejala!«

Miha: »Saj ni čudno, ko si pa po obrazu ves namazan s črnilom!«

Briga za kmetijski napredek Ljubljanske pokrajine

S semensko izbiro, umetnim gnojenjem, izboljšanjem tal in pridobivanjem nove orne zemlje se bo tudi pri nas dalo še mnogo napraviti. S tem se bo povečalo pridelovanje in bo prehrana za Ljubljansko pokrajino zagotovljena. Visoki Komisariat je zdaj poskrbel, da bo dobila Ljubljanska pokrajina zadostno količino semenske turščice - činkvantina. Večja količina semenskega činkvantina je že na poti iz Italije v Ljubljano.

Pridelek ajde bo letos za prehrano izrednega pomena. Da bo pridelek čim boljši, bo Visoki Komisariat poskrbel za dovoljno količino superfosfata za gnojenje.

Naši vinogradniki so bili v velikih skrbih, kaj bo z letošnjo letino, če ne bo na razpolago dovolj bakrene galice za škropljenje trt. Naj jih ne skrbi, ker je tudi že poskrbljeno za zadostno količino modre galice.

Nujno je potrebno, da pridelamo čim več živil

Kmetijska družba v Ljubljani ima na razpolago nekaj činkvantina za seme in nekaj superfosfata

Vso zemljo je treba obdelati, in sicer temeljito obdelati, da bomo imeli čim več živeža. Vsaka zanikrnost je v zdajšnjih razmerah neodpušljiv greh. Mešan kakor podeželan sta dolžna storiti vse, da bodo zaloge hrane čim večje. Kdor bo pridelal več, kakor bo sam potreboval za svojo družino, bo prebitok lahko prodal po prav lepi ceni. Kmetovalce opozarjamo, da je Kmetijska

družba v Ljubljani preskrbela za svoje članne primerno količino turščice činkvantina in rudninskega superfosfata. Oboje bo razdeljevala v svojih skladiščih v Ljubljani in Novem mestu, dokler bo trajala zaloga. Činkvantin se sme uporabljati samo za seme in se mora ista količina semena vrniti v jeseni od pridelka. Kmetovalci bodo morali podpisati zadevno obvezo.

Fizol nadomešča meso in tudi kruh

Zato pridelajmo čim več fižola

Kadar gre za to, da pridelajmo čim več živil, je treba gledati seveda pred vsem na izdatnost in vrednost živil. Potrebno je saditi čim več krompirja in turščice, a enako važno živilo je tudi fižol.

Vsaka kmečka hiša ve, da je lažje pogrešati kruh in meso, če imaš dovolj fižola. Redilnost fižola je tako velika, da odtehta kruh in meso. V fižolu je, kakor je znanstveno

ugotovljeno, v glavnem vse, kar človek potrebuje. Tako je dognano, da je v 100 gramih suhega fižola toliko redilnih snovi, kolikor jih ima 300 gramov volovskega mesa ali 479 gramov krompirja. Če ješ fižol zabeljen ali v solati, je to okusna jed, ki hkratu tudi nasiti človeka. Iz prejšnje svetovne vojne vemo, da se je človek, ki mu je manjkalo kruha, mogel nasiti le še s fižolom. Fižol

v solati je posebno izdaten, če ga lahko začiniš z oljem in mu dodaš čebule ali česna in kaj listov zelene solate.

Če bo torej dovolj fižola, bo tako rekoč dovolj živil. Zdaj je še čas, da nasadiš čim več fižola. Je sicer že nekoliko pozno, a še ne prepozno. Hitite, ne oklevajte. Časi so takšni, da moramo misliti predvsem na živila. Kmetje, če še imate kje prostor, nasadite dovolj fižola ranih in poznih vrst, zlasti tudi takega, ki se uživa v stročju. Kolikor ne boste fižola porabili doma, ga boste prav lahko po lepi ceni prodali. Da ga boste čim več pridelali, ga pognojite z umetnim gnojilom.

Podaljšanje plačilnih odlogov nekaterim denarnim zavodom

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi prejšnjih predpisov o odložitvi plačil za hranilne naložbe, naložene pri Zadrudni gospodarski banki, Ljubljanski kreditni banki in Obrtni banki, vse v Ljubljani,

o d r e j a :

Člen 1. Spodaj navedenim denarnim zavodom se že dovoljeni plačilni odlog do nadaljnjega podaljša, in sicer v mejah, razvidnih iz odlokov ministrstva za trgovino in industrijo bivše jugoslovenske države, navedenih pri vsakem izmed naslednjih zavodov:

- a) Ljubljanska kreditna banka: z dne 12. novembra l. 1940., št. 35332;
- b) Zadrudna gospodarska banka: z dne 12. novembra l. 1940., št. 40282;
- c) Obrtna banka: z dne 5. marca l. 1941., št. 5701.

Člen 2. Glede hranilnih naložb, ki niso predvidene v odlokih, navedenih v prejšnjem členu, se morajo gori navedeni zavodi ravnati po komisariatskih odredbah z dne 29. aprila l. 1941-XIX, št. 12, in z dne 14. maja l. 1941-XIX, št. 24.

Člen 3. Ta odredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 20. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli.

NI JE RAZUMEL

Zena: »Če ne nehaš piti, ne boš nikoli star!«
Mož: »Saj sem že vsem znancem rekel, da vino človeka vsak dan bolj pomladi!«

Euchhold:

Smrt ob potu

Kriminalni roman

»Kdo vam je dal pismo?« je hlastno vprašala.

»To je moja reč, kaj ne? Najdeno je bilo. To vam mora zadoščati. Ne maram imeti nikakega opravka s sodiščem in hočem samo denar. Koliko denarja imate pri sebi?«

»Najprej hočem videti pismo,« je rekla in nehote potegnila roke iz žepov.

»Prosim vas, da držite roke v žepih. Koliko denarja imate s seboj?«

Na prsni je imela majhno usnjato listnino z 800 markami, v denarnici za drobiž pa kakšnih 50 mark.

»850 mark.«

»To je zelo malo,« je rekel možak razočarano.

»Napisala vam bom ček.«

Zmajal je z glavo Njegove tanke ustnice so se spačile v grdo smehljanje.

»Danes ni nobena banka več odprta. Do jutri pa že lahko storite korake, da me jutri pri blagajni zaprejo kot navadnega izsiljevalca. Ne, na tak način ne gre.«

Elizabeta je vedela, da preprosti obljubi seveda ne bo verjel. Obupavala je. Kje naj hitro dobi denar, ker je nemogoče, da bi pustila oditi moža s pismom.

Tudi Recho je premišljal Nato je obstal. »Tu je prav mirna in tiha hiša. Stopite v vežo in pripravite mi 850 mark Saj toliko jih imate s seboj?«

»Da.«

»Dobro, torej prosim,« odprl je težka vrata. »Ko boste imeli denar pripravljen v roki, me pokličite k sebi.«

V Elizabeti je nastalo spet nezaupanje. Zlikovec ji gotovo hoče denar iztrgati iz rok, pisma pa morda sploh nima.

»Najprej pismo!«

»Zdaj vam ga bom samo pokazal.«

Elizabeta je prikimala.

Tedaj ji je pokazal modro kuverto in poštni žig. Prebral ji je tudi besedilo pisma. Tedaj se je zasvetilo nekaj prežedečega v njegovih očeh. »Ali poznate pisavo??«

»Ne.«

»Ali veste, kdo je pisal pismo?«

»Da.«

»Morali pa si boste prej priskrbeti vzorec njegove pisave, če boste hoteli imeti dokaz za to, da je to pismo res njegovo.«

»Da.« Elizabetine oči so brez prestanka strmele v pismo, zato je čisto mehnično odgovarjala.

»Ali si boste lahko hitro priskrbeli vzorec njegove pisave?«

»Tega pa ne vem.« Elizabeto so mučila njegova številna vprašanja. Hotela je samo njegovo pismo in se je bala, da si ne bi mož v zadnem trenutku pridržal pismo in jo pohal.

»Zadeva je namreč takšna, da vam lahko do jutri popoldne poskrbim za nadaljne dokaze, če mož do takrat še ne bo aretiran. Ali mi lahko v vašo lastno korist obljubite,

da mož pred jutrišnjim večerom ne bo prijet?«

Elizabeta je napravila nestrpno kretnjo.

»Tako hitro si brez zburjanja pozornosti ne morem priskrbeti njegovo pisavo. Moram mu vendar prej pod kakšno pretvezo pisati in nato moram še počakati odgovor.«

To se mu je zdelo verjetno. »Prosim torej, da pripravite 850 mark.« Mož je spet vtaknil pismo v žep.

Nekaj sekund pozneje sta stala v tihi veži in nezaupno motrila kretnje drug drugega.

»Tu v desnici imam pismo,« je rekel Recho, »v levico pa mi naštejte denar. Ko mi boste odšteli denar, boste pismo tudi že dobili.«

Elizabeta je hitela s pismom do Potsdamskega trga kakor preganjana divja žival. Neprestano se je obračala in gledala, če ji potepin ne sledi, da bi ji morda spet odvezl pismo.

Šele na Potsdamski cesti je zmanjšala hitrost hoje. Njeno srce je tolklo, kakor bi bilo hotelo počiti, v njenih možganih se je vrtele tisoč misli, kako bi se dal Bergmann hitreje razkrinkati kot pisec pisma.

Tedaj ji je nenadno padlo na um. Märten je bil vendar dobil pred nekaj dnevi od Bergmanna pismo. Če ga še ni uničil, ima dokaz takoj pri rokah.

Zaradi silnega razburjenja ji je kar slabo prihajalo. Ko je dospela do Märtensove hiše, je kar zvihrala po stopnicah navzgor.

Märten je še imel pismo. Stal je mrljavo bled poleg nje, ko sta ležali obe pismi drugo poleg drugega na mizi in je bil vsak dvom izključen. Bergmann je pisal obe pi-

Hitro nekaj italijanščine

Prva vaja

Italijanski jezik ni težek. Lahko je za Slovence zlasti, kar se tiče izgovarjave soglasnikov, pa tudi samoglasnikov. Medtem ko Nemec komaj loči po izgovarjavi na primer soglasnika d in t, se ta dva soglasnika v italijanščini čujeta jasno kakor v slovenščini. O izgovarjavi bomo govorili še pozneje.

Najprej je treba poznati italijansko abecedo, ki ima 21 črk.

a (a)	h (akka)	q (ku)
b (bi)	i (i)	r (erre)
c (či)	l (elle)	s (esse)
d (di)	m (emme)	t (ti)
e (e)	n (enne)	u (u)
f (effe)	o (o)	v (vu)
g (dži)	p (pi)	z (dzeta)

V klepajh smo navedli po slovensko napisano, kako Italijani imenujejo svoje črke. Kakor pravimo mi: a, be, ce, de in tako naprej, pravijo Italijani: a, bi, či, di in tako naprej.

Razen črke q so nam vse črke znane. Večina se jih tudi enako izgovarja. Drugače se izgovarjajo le c, g, h (ki se sploh ne izgovarja), s in z.

Izgovarjava črke c

Tako se črka c izgovarja pred samoglasniki a, o, u in pred soglasniki kot k. Na primer: caro (izgovori karo — drag), come (izgovori kome — kako), cura (izgovori kura — skrb), credo (izgovori kredo — verjamem). Pred samoglasnikoma e in i pa se c izgovarja kot č. Na primer: cervo (izgovori červo — jelen), cibo (izgovori čibo — jed). Toda črka c se včasih tudi pred samoglasniki a, o, u izgovarja kot č in nasprotno pred e in i kot k. V takih primerih pa moraš to malo drugače pisati. Če naj se c izgovori pred a, o, u kot č, moraš vstaviti za c še samoglasnik i. Na primer: ciancia (izgovori čanča — čenča, prazno govorjenje), cio (izgovori čo — to), ciuca (izgovori čuka — oslica). Kadar pa izgovoriš c pred e in i kot k, postaviš za c črko h. Na primer: piche (izgovori pike — srake), chiaro (izgovori kjaro — svetel).

Izgovarjava črke g

Črka g se izgovarja pred samoglasniki a, o, u in soglasniki kot g (kakor v slovenščini). Na primer: gamba (izgovori gamba — noga), gola (izgovori gola — grlo), gusto (izgovori gusto — okus), grande (izgovori grande — velik). Pred e in i se g izgovarja kot dž. Na primer: gelo (izgovori dželo — mraz, led), giro (izgovori džiro — krog, krožna pot). Kakor zgoraj za c velja tudi za g, da se včasih pred a, o, u izgovori kot dž in nasprotno pred e in i kot g. Če naj se izgovarja pred a, o, u kot dž, se postavi za g črka i. Na primer: già (izgovori dža — že), Giorgio (izgovori Džordžo — Jurij), giusto (izgovori džusto — pravičen). Če naj se izgovarja g pred e in i kot g, je treba za g postaviti h. Na primer: ghetta (izgovori gette — gamaše), ghiova (izgovori gjova — gruda). Črka g pa služi v italijanščini tudi za mehčanje glasov lj in nj. Glas lj se piše v italijanščini gl, glas nj pa gn, toda gl se izgovarja kot lj le pred i, medtem ko se pred a, e, o, u izgovarja kot gl kakor v slovenščini. So pa v italijanščini tudi izjeme, da se gl tudi pred i izgovarja kot gl. Na primer: negligenza (izgovori neglidženca — nemarnost), glicerina (izgovori glčerina — glicerin). Teh izjem je malo, zaradi česar lahko rečemo, da boš zmerom zadel, če boš gl pred i izgovoril kot lj. Na primer: aglio (izgovori aljo — česen), figlio (izgovori filjo — sin). I sam nekako izgine v j, če sledi skupini

Črka h je pomožna in se ne izgovarja

Navedli smo že gori, da se h uporablja le kot pomožna črka, da se z njeno pomočjo c pred e in i izgovarja kot k in g pred e in i kot g. Vendar pa se piše še v štirih primerih, čeprav se ne izgovarja: ti štirje primeri so: ho (izgovori o — imam), hai (izgovori aj — imaš), ha (izgovori a — ima) in hanno (izgovori anno — imajo).

Izgovarjava črke q

Črke q Slovenci nimamo. Italijani jo imajo zmerom v zvezi z u. To se pravi, zmerom ji sledi samoglasnik u. Izgovarja se qu kot ku. Na primer: quale (izgovori kuale — kateri), quanto (izgovori kquanto — koliko). Izgovarjava zato ni za nas prav lahka, ker ne smeš pretirano zavleči kuale, kquanto, da bi se slišala u in a narazen, temveč moraš u izgovoriti skupaj kot en glas. Enako izgovoriš u v qu skupaj s samoglasniki e, i, o, kadar sledijo za qu. Na primer questo (kuesto — ta). U se izgovori z e skupaj.

Za enkrat naj bo dovolj. Prihodnjič sledijo izgovarjava soglasnikov s in z, izgovarjava podvojenih soglasnikov (na primer cc, gg), pravilna izgovarjava samoglasnikov in naglas. Vaje si izrežite ali pa shranite cele številke, v katerih bomo prinašali naš italijanski tečaj, da boste lahko pogledali nazaj, če boste kaj pozabili.

Pregled cen v Ljubljani

Iz tržnega poročila mestnega poglavarstva povzemamo najnovejše cene vsakdanjih živil in drugih potrebščin.

MESO IN MAST

Goveje meso I. vrste stane 20 do 22, II. vrste 17 do 19, goveji jezik 24, goveji vampi 10, pljuča 8, jetra 18, ledvice 20, možgani 20 in goveji loj 14 do 24 din kg. Telečje meso I. vrste 25, II. vrste 22, telečja jetra 26 in pljuča 18 din kg, telečji možgani pa 10 din kos. Svinjsko meso I. vrste velja 31, II. vrste 28,

svinjska pljuča 18, ledvice 20, glava 10, parklji 10, domača in hrvaška slanina po 31, domače in hrvaško salo po 33, mast 35 do 37, šunka 40, prekajeno meso I. vrste 32 in II. vrste 30 din kg. Na trgu je tudi drobnica. Kostrunje meso je po 14 do 16, jagnjetina po 16 do 20 in kozličevina po 20 din kg. Konjsko meso I. vrste stane 10, II. vrste po 8 din kg. Klobase debrecinske so po 36, hrenovke po 36, safalade po 32, posebne po 35, sveže kranjske po 48 in prekajena slanina po 40 din kg. Piščanec je po 20 do 25 din kos po ve-

smi. Je torej tisti mož, ki je povabil Ulrika Schmelinga h kapeli.

»Studentka... to more biti le tista gospodična, ki ste jo najprej imeli na sumu.« je dejal Märtens čez nekaj časa s čisto stisnjnim glasom, kakor bi bil delno tudi sam kriv tistega žalostnega dogodka, ker je bil poslal odvetnika Bergmanna na zdravljenje v Braunsbad.

Elizabethin obraz je bil kamenito trd. »Med preiskavo se bo tudi pokazalo, ali je Imel Bergmann vzrok za ljubosumnost ali kaj.«

Nato je poiskala telefonski seznam. Najprej mora stopiti v zvezo z Butowom. Spričo takega dokaza pač ni več ovire za aretacijo Bergmanna.

Četrť ure pozneje je prišel komisar Butow k Märtensovim.

Elizabetha mu je vsa razburjena povedala svoj veliki doživljaj. Komisar je primerjal obe pismi. Z ničemer ni izdal svojega notranjega nemira.

»Da, to je velik korak naprej, milostljiva gospodična.« Nato je vzel iz svoje listnice fotografijo. Bila je majhna, zamazana in zmečkana slika. Pokazal jo je Elizabethi. »Ali poznate to damo?«

Elizabetha je bila presenečena. Bila je slika Rone Linckejeve. Elizabetha je obračala sliko in prebrala besedilo na sliki, ki se je glasilo: »Priatelju Ulriku v prijazen spomin. Decembra 1. 19...«

»Ali je to studentka, o kateri govoril to pismo?« je vprašal Butow vznemirjen.

»Da, je odvrnila Elizabetha določno. Ko je opazila komisarjev vprašujoč pogled, je pripomnila: »Bila sem pri njej. Smatrala sem jo za morilko Ulrika zaradi roba, o

katerem sem mislila, da je njen. Ugotovila pa sem, da ona ni morilka.«

Butow je lažno prikimal. Nato je nadaljeval: »Našel sem sliko v bližini kraja, kjer je bila ležala listnica. Kaj ne, vaš brat je slika zmerom nosil s seboj?«

»Nedvomno.«

»Kaj morda veste, ali ni odvetnik Bergmann imel tesnejše stike s to damo?«

»Ne vem ničesar, toda ker mi je ta dama sama govorila o neki zaroki, sodim, da je bil morda Bergmann njen zaročenec.«

»Zdi se mi, da se zadeva čedalje bolj jasni.«

Märtens, ki je doslej stal zadaj, je zdaj stopil bliže, tako ga je pogovor začel zanimati.

»Gospodična baronica,« je zdaj rekel Butow zamišljeno, »ali se še natanko spominjate glave, ki jo ima kip v kapeli?«

»O, tisti kip tudi jaz natanko poznam,« je rekel naglo Märtens.

»No, potem si oglejte tole fotografijo. Ali ne vidite neke podobnosti?«

Märtens in Elizabetha sta se oba hkratu nagnila nad sliko. Da, posebno opikovana usta Rone Linckejeve so čisto spominjala na poteze kamenitega obraza. Zdaj je vedela tudi Elizabetha, zakaj se ji je takrat v kemični delavnici zdel Ronin obraz nekoliko znan.

»Ali si lahko predstavljate, da je kameniti obraz spraval Leona Bergmanna v divji srd, če je ljubil to dekle in vedel za njeno razmerje z baronom Schmelingom?«

Da, oba sta to razumela. Pri gledanju tistega kamenitega obraza se je ljubosum-

nost v Leonu Bergmannu stopnjevala in ga napravila za morilca.

»Ali ga boste takoj aretirali?« sta oba skoro hkratu vprašala.

»Moram ga nemudno prijeti. Potepin, ki vam je izročil pismo, gotovo igra dvojno igro. Zato vam je rekel, da bi poskrbeli za odložitev aretacije. Za trdno sem prepričan, da sedi potepin zdaj pri Bergmannu ter se mu ponuja, da mu za neko vsoto pripomore k begu. Vsota, ki jo je potepin dobil od vas za pismo, mu nedvomno ne zadošča.«

»Če je tako, je pa treba zelo pohiteti,« je prestrašeno vzkliknila Elizabetha.

Komisar je pograbil pokrivalo.

»Dajte mi še samo naslov studentke.«

Elizabetha ga je hlastno napisala na kosček papirja.

Minuto pozneje sta bila Märtens in Elizabetha spet sama. Oba sta se molče gledala.

PETNAJSTO POGAVJE

Rono Linckejevo je bil obisk Elizabetha Schmelingove zelo vznemiril. Nič več se ni mogla otresti misli, da je Leon Bergmann tisti, ki je iz silnega sovraštva umoril Ulrika.

Ko se je bil prvič porodil v njej ta sum, se je tako zelo prestrašila, da je morala sedeti na stol. Zastrmela je pred sebe in v duhu je videla Leona, kako je takrat, ko se je njuno razmerje razbilo, tresoč se od srda stal pred njo in hotel od nje izvedeti samo eno, to je ime onega drugega.

Poznala je Leonovo naglo jezo, zato v strahu za Ulrika ni hotela izdati Leonu njegovo ime.

likosti, kokoš pa po 40 do 60 din. Domač zajec velja 26 do 40 din kos. Žabji kraki so po 1 do 2 din.

MLEČNI IZDELKI IN MLEKO

Mlečnih izdelkov je tudi dosti. Mleko stane liter 3 do 3.50 din, sirovo maslo 54, čajno maslo 60, kuhano maslo 60, bohinjki sir 47, sir 40, polementalec 44 in sir trapist I. vrste 44 din kg. Jajca so po 1.50 kos.

VINO IN DRUGE PIJAČE

Liter novega belega vina stane 20, starega vina 20, rdečega 18, starega črnega 20, novega črnega 20 din, steklenica belega piva 8, kilogram malinovca 26, steklenica pokalice 3, steklenica mineralne vode 8 in liter ruma 50 do 60 din.

KRUH

Kilogram polbelega kruha stane 5 din.

SADJE

Jabolka I. vrste veljajo 14 do 16, II. vrste 10 do 12 din kg, oranže 2 do 5 din kos, limone 1 do 1.25 din kos. Kilogram suhih sliv 20, češenj 32 do 36, smokev 20, dateljev 46 do 64, orehov 15 in luščenih orehov 46 do 54 din.

SPECERIJA

Pražena kava II. vrste stane 168, kristalni beli sladkor 18.50, sladkor v kockah 20.50, kavna primes 21 do 26, riž 15 do 20 din kg, jedilno olje 25 din liter, vinski kis 4 do 5, navadni kis 2 do 3.50 din liter, morska sol 2.50, kamena sol 16, poper cel 160, poper mlet 180, paprika III. vrste 30, sladka paprika 55 din kg, petrolej 9 din liter, testenine I. vrste 17.50, pralni lug 5, čaj 300 do 500, pekmez 12 do 16 in rozine 30 do 36 din kg.

MOKA IN ŽITO

Pšenična moka velja 9.50, moka mešanica 5.50, kaša 10, ješprenj 7.50 do 9.25, ješprenček 9 do 12, otrobi 3 do 3.10, turščična moka 4.75, turščični zdrob 5.50, pšenični zdrob 9 do 10, ajdova moka I. vrste 12 do 13, ajdova moka II. vrste 10 in ržena moka 7.25 din kg. Rž 4.50 do 5, ječmen 4.50, 5, oves 5, proso 5 do 6, turščica 4 do 4.25, ajda 6 do 7 din kg.

FIŽOL IN LEČA

Fižol ribničan 8.50 do 9.50, fižol prepeličar 10 in leča 13 din.

KURJAVA

50 kg premoga stane 24 din, tona premoga 470, kubični meter trdih drv 180, žaganih 220, mehkih drv 110, oglje likalit 1.50 do 3.50 din kg.

KRMA

100 kg sladkega sena velja 140, polsladkega 120, kislega 110 in slame 80 din.

ZELENJAVA

Glavnata solata je po 22 din, berivka po 18 do 20, radič po 6, inozemski radič po 16, cvetača po 16, kisel zelje po 4, šparglji po 32, kolerabe po 1, špinača po 8 do 10 din, inozemski grah v stročju po 16, konoplja po 18, laneno seme po 14, inozemski fižol v stročju po 34, luščeni fižol po 8.50 do 10, čebula po 6 do 16, por po 6, česenj po 18, novi krompir po 12, stari po 1.75 do 2.50, repa po 1, kislja repa po 3, korenje po 6 do 12, peteršilj po 6 in zelenjava za juho po 4 din kg. Cene za zelenjavo pa so zaradi obilice blaga na trgu že precej popustile.

Novice

* **Vladarjeva, Ducejeva in Hitlerjeva ulica v Skoplju.** Po vesti iz Sofije so oblasti v Skoplju sklenile imenovati tri ulice v mestu po Kralju in Cesarju, po Duceju in po Hitlerju.

* **Zahvalna služba božja v stolnici.** Na praznik vnebohoda je Ljubljana na dostojanstven način praznovala obnovljeni mir. Začetek nove dobe je bil uveden s svečano službo božjo, ki jo je daroval ljubljanski škof dr. Gregor Rožman. S svojo navzočnostjo so poudarili pomen tega praznika za Ljubljansko pokrajino tudi zastopniki najvišjih oblastev, med njimi Ekscelenca Visoki Komisar Emilio Grazioli, Poveljnik armijskega zbora Ekscelenca general Robotti in Poveljnik sardinjskih grenadirjev. Nadalje so bili navzoči konzul milice De Turis kot vodja podporne akcije v Ljubljanski pokrajini in zastopnik Fašistične stranke, bivši ban dr. Natlačen, ljubljanski župan dr. Jure Adlešič, rektor vseučilišča dr. Matija Slavič, predsednik apelacije dr. Golia in mnogi drugi zastopniki vojaških in civilnih oblastev. V cerkvi so bili postrojeni oddelek grenadirjev, četa karabinerjev in četa fašističnih miličnikov. Cerkev je bila polna ljudi, ki so se v molitvi zahvaljevali za obnovljeni mir. Po končani službi božji je škof vsem navzočnim podelil svečan blagoslov.

* **Zastave na zasebnih hišah.** Glede na svojo odredbo o uporabljanju državne zastave objav-

lja Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine, da morajo biti takoj snete vse zastave, ki so izvešene na oknih zasebnih stanovanj in javnih uradov. Ostanajo le na vojaških uradih. Zastave smejo biti izvešene od zore do mraka le na osnovi odredbe Visokega Komisariata. Ti ukrepi veljajo tako za mesto Ljubljano kakor za vso ostalo Ljubljansko pokrajino.

* **Visoki Komisar Črne gore.** Iz Rima poročajo: Ekscelenca Serafino Mazzolini je bil s Kraljevim odlokom na predlog Duceja imenovan za Visokega Komisarja Črne gore.

* **Nove avtobusne zveze med Vrhniko in Rakekom.** S takojšnje veljavnostjo sta se 21. maja vzpostavili med postajališčem Vrhniko trgov in postajo Rakekom dve avtobusni zvezi na vlake iz Ljubljane po temle voznem redu: 1. Odhod vlaka 8036 iz Ljubljane ob 14., prihod na Vrhniko trg ob 14.35; odhod avtobusa z Vrhnike trga ob 15.10, prihod v Logatec ob 15.35, v Planino ob 15.46 in v Rakek ob 16.02. 2. Odhod vlaka 8040a iz Ljubljane ob 19., prihod na Vrhniko trg ob 19.35; odhod avtobusa z Vrhnike trga ob 19.50, prihod v Logatec ob 20.15, v Planino ob 20.26 in na Rakek ob 20.42. V obratni smeri odhaja jutrnji avtobus z Rakeka ob 5.20 in prihaja v Planino ob 5.47, v Logatec ob 6.02 in na Vrhniko trg ob 6.20, od koder imajo potniki vlakovno zvezo na vlak 8031b z odhodom ob 6.40 in s prihodom v Ljubljano ob 7.15. Popoldanski avtobus odhaja z Rakeka ob 16.30, prihaja v Planino ob 16.57, v Logatec ob 17.12 in na Vrhniko trg ob 17.30. Z Vrhnike trga odhaja vlak 8039a ob 18.05 in prihaja v Ljubljano ob 18.40. — Direkcija železnic v Ljubljani.

* **Siromašnemu otroku je kupil vse obleko.** Siromašna mati z bosim in v cunje zavitim otrokom je tožila v gruči ljudi na neki ljubljanski ulici o krivici, ki jo je doletela. Mimo je prišel italijanski oficir in se zanimal za nesrečo mlade matere. Ko so mu navzoči razložili njeno bedo, je odvedel otroka v bližino trgovino. Nemalo so bili presenečeni mati in vsi navzoči, ko sta se čez čas vrnila oficir in malček. Od glave do nog na novo oblečenega in obutega otroka je oficir izročil materi in se poslovil. Vsa zmedena od radosti se je žena komaj mogla zahvaliti plemenitemu dobrotniku.

* **Lep primer poštenosti italijanskega vojaka.** Na ljubljanski glavni pošti je te dni nek upokojenec izgubil sedem stotakov v gotovini in razne druge vrednote za približno 10.000 dinarjev. Seveda je takoj prijavil izgubo na

A vendar je bil izvršen ta strašni umor. Seveda Leonu ni bilo težavno s pomočjo kakšne zasebne detektivske pisarne dognati Ulrikovo ime.

Strašno so te misli mučile Rono. Ni vedela, kaj naj stori. Tedaj pa ji je nenadno padlo na um, da mora k njemu. Slišati mora iz njegovih ust, ali je res kriv ali ne. Njen ponos ji je sicer branil, obiskati ga, ker jo je bil tako razžalil, vendar pa so bile njene muke prehude. Mora izvedeti, kaj je resnica.

V kemični delavnici si je izprosila dovoljenje, da je smela prej oditi. Hotela je dobiti Leona še v pisarni. Hitela je po ulicah in cestah ter naposled sedla v avto. Ko je potrkala na njegova vrata, ji je začelo srce divje razbijati. Velik strah je bil v njej, strah pred nečim, kar je že s strašno silo vdrlo v njegovo življenje in kar bo tudi njej za zmerom ugonobilo mir.

Ali je bila njegova velika krivda ali pa še kaj hujšega, kar je že v naprej tako silno težko leglo na njeno srce?

Trenutek nato je stala pred veliko pisalno mizo in se je komaj znašla v slabi zelenkasti luči, ki je gorela na Leonovi pisalni mizi.

Bilo je čisto drugače, kakor je bila pričakovala.

Leon Bergmann je postal v nekaj mesecih star mož. Lasje na sencih so se mu že pobelili in v njegovih modrih očeh je ležala brezupnost, ki jo je pretresla do dna duše.

Nikake kljubovalnosti, nikake trme ni bilo več v njem, temveč le ena sama velika, žalostna brezupnost.

Njeno strašno vprašanje ji je sililo iz oči, drgetalo na ustnicah, toda glasu ni mogla izdati iz grla. Njene oči so čisto obupane strmele vanj.

Tedaj je zmajal z glavo: »Ne, Rona, nisem kriv, kljub temu pa bodo prišli pome in me aretirali.«

Rona je glasno zaihtela in se vrgla na stol, ki je stal poleg nje.

Leon ni morilec, torej je vse dobro! Zdaj gre samo za to, da se ta sum spravi s sveta. Sama bo pomagala iskati pravega morilca, pa naj stane, kar hoče. Noben trud ji ne bo prevelik.

Leon ji je povedal vse. Ničesar ni olesal. Ni ji utajil, kako bi bil skoro res postal morilec.

Sedela je čisto tiho na stolu. Glavo je imela globoko sklonjeno in roke prekrižane v naročju. Njegove besede so kakor udarci padale nanjo.

Da, koščeni mož z grdim smehom je že eden tistih, ki preži nanj, da bi ga lahko aretirali. In Elizabeta Schmelingova je postala nevarna sovražnica, odkar je videla pri njem robec. Ne bo mirovala, dokler ne bo Leon kot morilec njenega brata izročil sodišču.

Rona je dalje poslušala Leona in njena glava se je nagibala čedalje bolj. Čutila je iz Leonovega pripovedovanja, da se nad Leonovo glavo zbirajo čedalje temnejši oblaki in da siromak ne bo mogel najti izhoda iz te zagate.

Našli so tudi revolver in so ugotovili, da je bil Leon pred kratkim kupil prav tako

orožje. Rona je čutila, da je zbrano dovolj oteževalnega tvoriva za aretacijo.

Naposled ji je Leon povedal še tisto najhujše. Padel je bil v roke izsiljevalcu, ki je neznano kako prišel v last tistega usodnega pisma. Četudi se Leon aretaciji še izogne, ne bo mogel uiti temu izsiljevalcu, ki bo terjal od njega čedalje večje vsote.

Tedaj je Rona Linckejeva planila pokoncu. Vsa je drgetala. V njenih očeh se je bliškalo.

»Leon, ta potepin je morilec ali pa vsaj morilčev pomagač. Tega morajo aretirati. Pri njem bodo gotovo še našli vsaj del orožja. Jutri torej se sestaneš z njim pri skupini levov v Živalskem vrtu. Tudi jaz pridem tjakaj.« Ko je Leon pri teh besedah zamahnil z roko, je ognjevit nadaljeval: »Ne, moraš mi dovoliti, da ti pomagam. To je edina rešitev zate. Leon, ne brigaj se za ničesar, prepusti vso reč meni... Storiš si mi veliko krivico, Leon, zakaj Ulrik Schmeling mi ni bil nikdar več kakor študijski tovariš. Skupaj sva delala kemične poskuse. Nič drugega ni bilo med nama... Leon, popravi krivico nasproti meni in dovoli, da ti pomagam.«

Tedaj se je spremenil izraz njegovega obraza. V njegovih očeh je vzgorelo neka stare strasti.

»Rona, ne verjamem ti. Videl sem te takrat, januarja, v Živalskem vrtu...«

Toda Rona ni povsila oči, kakor je bil pričakoval, temveč je gledala vanj čvrsto in brez strahu. (Dalje)

policiji. Ne malo začuden je bil čez nekaj dni, ko je bil klican tjakaj, kjer so mu povedali, da se je našla njegova listnica z vsem, kar je bilo v njej. Našel jo je preprost italijanski vojak, ki jo je prišedši domov izročil svojemu komandantu, a ta oblastvom. Lahko si pač predstavljamo hvaležnost potrtega upokojenca, ki je bil izgubil tuj denar in bi ga moral od svoje siromašne pokojnine odplačevati, če bi se ne bil našel. Vse priznanje poštenosti skromnega italijanskega vojaka!

* **Podaljšana policijska ura.** Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal odredbo, po kateri je točenje vina po gostilnah spet dovoljeno. Še nadalje je pa prepovedano točenje žganih pijač. Obenem je podaljšana tudi policijska ura, in sicer v ljubljanski občini do 23., v drugih občinah pa do 22. Kretanje po cestah je dovoljeno v ljubljanski občini do 23.30, v drugih občinah pa do 22.30.

* **Višji ravnatelj deželnih uradov v pokoju Matija Zamida je umrl.** Te dni je preminil v Ljubljani v starosti nad 85 let višji ravnatelj deželnih uradov v pokoju g. Matija Zamida, po rodu z Uršnih Sel pri Toplicah. Gimnazijo je dovršil l. 1875. v Novem mestu, potem se je pa posvetil pravnemu študiju na Dunaju, ki ga je dovršil l. 1880. Vstopil je v službo pri ljubljanskem mestnem magistratu in služboval tam nad devet let. L. 1889. je prestopil v službo kranjskega deželnega odbora kot vodja deželnih uradov in zavodov, na katerem mestu je vztrajal do državnega prevrata v letu 1918. Služboval je potem še nadalje kot državni uradnik Jugoslavije do l. 1926., ko je stopil po 46letnem javnem službovanju v pokoj. Matija Zamida pa ni bil samo izvrsten delavec, ampak tudi dober oče vsem deželnim uslužbenecem. Zato je bil od njih visoko spoštovan. Zamida je bil dvakrat oženjen. Njegova prva soproga je bila iz rodbine Rozinove, ki pa mu je že zgodaj umrla, druga, še živeča soproga je pa iz ugledne ljubljanske rodbine Kušarjeve. Imel je z drugo soprogo sina Pavla, ki je med svetovno vojno v ruskem ujetništvu prerano umrl. Poleg ge. vdove Berte žalujejo za njim še tri hčere. Ohranimo mu časten spomin, žalujoči rodbini pa izrekamo iskreno sožalje!

* **Smrt ugledne matere.** V ljubljanski bolnišnici je umrla ga. Marjeta Lokarjeva, žena šolskega upravitelja v pokoju. Pokojnici je bila usojena visoka starost. Po rodu je bila iz ugledne belokrajnske družine Štrbenčevih, kjer jo je mladi učitelj Ivan Lokar na svojem prvem službenem mestu izvolil za svojo življenjsko družico. Z njim je nato polnih 60 let delila srečne ure in tegobe učiteljskega poklica. Z družino je morala zlasti mnogo prestat v svetovni vojni. Njeni trije sinovi so dosegli ugledne položaje v življenju in njeni dve hčerki sta zvesti naslednici svoje vzorne matere. Žalujočim družinam naše odkritosrčno sožalje, rajniki pa bodi ohranjen blag spomin!

* **Smrt najstarejšega ljubljanskega gasilca.** Te dni je umrl v ljubljanski bolnišnici eden izmed najstarejših Ljubljančanov, g. Ivan Tomazič. Lani oktobra je praznoval 90-letnico rojstva. Tedaj je bil še čisto pri zdravju, zdaj pa ga je naglo pobrala huda bolezen. Ivan Tomazič se je rodil 1850. v Jablanici pri Litiji. Zgodaj si je moral začeti sam služiti kruh. Sprva se je vdinjal na deželi, potem pa je prišel v Ljubljano. 43 let je bil zaposlen v Polakovi tvornici usnja, še prej pa v Koslerjevi pivovarni. V zaslužen pokoj je šel, ko je štel že 76 let. Skoro 60 let je bil delaven član gasilke družine. Dolga desetletja je bil strojnik pri prvi parni brizgalni v Ljubljani. Požrtvalno je opravljal gasilsko službo pri vseh večjih požarih v Ljubljani. Za to njegovo delo je bil v priznanje zaslug imenovan za ljubljanskega meščana. Požrtvalnemu možu dela bodi ohranjen lep spomin!

* **Smrt dobre matere.** V Ljubljani je preminila ga. Minka Vrančičeva v visoki starosti 83 let. V svoji mladosti se je udeleževala kot vneta narodna delavka, pevka in deklamatorica pri narodnih prireditvah. Bila je plemenita in dobrosrčna žena. V tem duhu je tudi vzgojila svojih šest otrok. Po smrti ljubljenske soproga ji je ostala vsa skrb za doraščajočo dečo. Od tedaj je živela samo za svojo družino. Usoda pa ji tudi pozneje ni prizanesla. Izgu-

bila je na gališkem bojišču prvorojenca Mirka. Vdano je prenašala svoje gorje in se še z večjo ljubeznijo oklenila svojih otrok. Njena zasluga je, da imajo danes vsi ugledne položaje. Lep ji spomin, žalujočim naše sožalje!

* **Smrtna nesreča kolesarja.** Te dni so prepeljali v ljubljansko bolnišnico hudo ponesrečenega 39letnega posestnika Mirka Koširja iz Podpreske pri Čabru. Košir je na klancu pri Dragi padel s kolesa in se hudo poškodoval na glavi. Nalomil si je tudi tilnik. Košir je v bolnišnici umrl.

* **Kup nesreč.** Na cesti Mirna Trebnje se je pri vasi Jablan ponesrečil uradnik sreskega načelstva g. Sušec Fran, ki se je vozil s kolesom. Na strmi cesti je odpovedala zavora, kar je povzročilo njegov padec. Dobil je hude poškodbe predvsem na glavi in je v nevarnosti njegovo desno oko. — V Stransko vas je pripeljal h kovaču podkovat konja 28letni posestnikov sin Ivan Hrovatič iz Lakomc. Pri kovanju je konj naenkrat začel z zadnjimi nogami brcati okrog sebe. S koptom je zadel v glavo Hrovatiča in ga občutno poškodoval nad desnim očesom. — 31-letnega uradnika državnih železnic Edvarda Ošabna je na cesti podrl neki motociklist in ga hudo poškodoval. — V Predosljah pri Kranju je padel s kolesa 35letni delavec Franc Zelnik. Potolkel se je po glavi in po rokah. — 15letni posestnikov sin Alojz Verbajz iz Šmartnega pri Litiji je med igro padel in si zlomil desno nogo. — 5letna ključavničarjeva hčerka Marija Lumbarjeva je doma v Železnikih padla pod voz. Kolesa so šla čez njo in ima dekletce hude notranje poškodbe. — Z vrelo kavo se je polila 8letna Mihaela Dermastijeva in se hudo opekla po rokah. — Prva ponesrečenca se zdravita v novomeški, ostali pa v ljubljanski bolnišnici.

* **Mest, ki imajo nad milijon ljudi, je na svetu 39.** Evropa jih ima 15. Od teh so tri v Nemčiji in še eno v poljski guberniji, tri v Angliji, dve v Italiji, dve v Rusiji, dve v Španiji, eno v Franciji in eno na Madžarskem. Azija jih ima 11: pet na Kitajskem, štiri na Japonskem, dve v angleški Indiji. V Ameriki jih je 10: dve v Braziliji, pet v Zedinjenih državah in po eno v Argentini, Mehiki in Kanadi. V Avstraliji sta dve nadmilijonski mesti in v Afriki eno (Kairo v Egiptu). Vsi ti podatki se nanašajo na čas pred zdajšjo vojno. Tisti, ki bi veljali za zdaj, bi se od navedenih gotovo precej razlikovali, ker prebivalstvo beži iz nekaterih velikih mest zaradi nevarnosti bombardiranja.

* **Sladko je spal na dnu morja.** Kapitan nekega norveškega parnika za dviganje potopljenih reči je ob nedavni 25letnici svojega delovanja povedal marsikaj zanimivega iz svojega življenja. Dejal je, da je imel s svojimi potapljači Norvežani prav dobre izkušnje. Samo neki Danec je čisto odpovedal. Nekoč so reševali reči iz potopljenega parnika. Med tem ko so norveški potapljači marljivo delali, ni danski potapljač dolgo časa dal znaka, naj ga potegnejo kvišku. Kapitan je vprašal nekega moža, ki so ga pravkar potegnili na parnik, ali se ni morda Dancu kaj zlega pripetilo. »Ah kaj,« je odgovoril mož, »prašič leži leno na dnu in spi!« Bilo je v resnici tako, Danec je v svoji potapljaški opravi pokojno spall v globini. Ker se ni nič trudil, mu je bilo seveda lahko mogoče, da je vzdrl tam spodaj mnogo dalje časa kakor vsi drugi. Ko se je zadeva tako pojasnila, so ga potegnili na dan in pri pričr odslovili.

Iz Hrvatske

Priprave za ustoličenje in kronanje hrvatskega kralja. Pod predsedstvom poveljnika dr. Pavelića se je te dni sestala k seji hrvatske vlada. Na seji je poveljnik dr. Pavelić podal podrobno poročilo o daljnosežnih odločitvah v Rimu in o pogodbah, ki so bile pri tej priliki sklenjene med Hrvatsko in Italijo. Vlada je z navdušenim odobravanjem sprejela na znanje, da je Vel. Kralj in Cesar določil svojega nečaka vojvodo Spoletskega za hrvatskega kralja. Na seji so takoj razpravljali o podrobnostih glede ustoličenja in kronanja novega hrvatskega kralja. Skle-

njeno je bilo, naj se izvrši kronanje čim prej. Vlada je razpravljala tudi o kraljevi rezidenci in so bili tudi v tem pogledu sprejeti potrebni sklepi.

Grof Volpi na čelu odbora za gospodarsko sodelovanje s Hrvatsko. Iz Rima poročajo: Grof Volpi di Mizurata je imenovan za načelnika posebnega stalnega italijansko-hrvatskega odbora, ki bo skrbel za razvoj gospodarskih odnošajev in sodelovanja med obema državama.

Hrvatsko - madžarska meja se bo v glavnem ujemala z nekdanjo mejo. Poveljnik dr. Pavelić je izdal izjavo glede hrvatsko - madžarskih mej. V tej izjavi pravi dr. Pavelić, da se nove hrvatske meje bolj ali manj ujemajo z mejami bivši Avstro-Ogrske. Tudi meje med Črno goro in Hrvatsko bodo postavljene v isti črti.

Slovaški poslanik v Zagrebu. Zagrebški »Novi list« poroča, da je novi slovaški poslanik v neodvisni državi Hrvatski Karol Murgaš že prispel v Zagreb. V hotelu Esplanadi mu je bil prirejen svečan sprejem, ki se ga je udeležilo veliko število hrvatskih odličnikov. Poslanik Murgaš je prispel z avtomobilom od Bratislave do Zagreba. Zagrebški listi mu posvečajo veliko pozornost in poročajo, da se je rodil l. 1889. v Budimpešti, a gimnazijo je dovršil v Slovaški Bistrici in Lučenci. Poslanik Murgaš se je že v mladih letih izkazal v borbi za slovaško samoupravo in je bil tajnik Hlinkove Narodne stranke. Živel je v Bratislavi, kjer je postal član uredništva »Slovaka«, kmalu nato pa je postal odgovorni urednik vsega strankinega tiska. L. 1938. je postal načelnik glavnega strankinega tajništva.

»Hrvatski narod« o politiki dr. Mačka. »Hrvatski narod«, glavno glasilo v novi hrvatski državi, prinaša uvodnik, v katerem ostro obsoja politiko bivšega podpredsednika jugoslovanske vlade dr. Vladka Mačka in pravi, da se je dr. Maček dal od znanega prijatelja Angležev dr. Krnjevića potegniti v porazno hrvatsko politiko. Dr. Maček je bil tisti, piše list, ki je Hrvatje potisnil v prve vrste srbske vojske, da bi z železom in svinčcem sprejeli zaveznike, ki so nosili hrvatske-mu narodu svobodo. Toda hrvatski vojaki so odklonili poslušnost njegovemu vabilu. List se sprašuje, kaj bi se zgodilo s Hrvatsko, če ne bi bili Hrvatje imeli dr. Pavelića. Zahvaliti se morajo Previdnosti, ki jim je poslala takega človeka.

Poštni promet Hrvatske z Nemčijo. Ravnateljstvo za pošto, brzojav in telefon v Zagrebu je izdalo tole obvestilo: Na podlagi sporazuma, ki je bil sklenjen med zastopniki neodvisne države Hrvatske in zastopniki nemške poštne uprave lahko zdaj vse hrvatske pošte prevzemajo navadne in priporočene pošiljke za Nemčijo kakor tudi za vse tiste kraje bivše Slovenije, ki so priključeni nemški državi, to je za kraje severno od proge Bohinjska Bistrica—Jesenice do Brežic z izjemo Ljubljane. Prav tako se lahko iz Nemčije in krajev bivše Slovenije, ki so priključeni Nemčiji, pošiljajo v neodvisno državo Hrvatsko navadna in priporočena pisma.

Poziv zagrebškimi Slovincem. Policijsko ravnateljstvo v Zagrebu je te dni pozvalo vse Slovence, ki so prišli na področje mestne občine po 10. aprilu l. 1941., da se takoj ponovno prijavijo. Vsi, ki se temu pozivu ne bodo odzvali, bodo najstrože kaznovani.

V hrvatske delovne tabore morajo tudi visokošolci. Hrvatska oblastva so odločila, da morajo tudi visokošolci na štirimesečno delo v delovne tabore. Vsakdo, ki bo neopravičeno izostal, bo strogo kaznovan s tem, da bo izgubil pravico do nadaljnjega šolanja.

Novi hrvatski grb. Novi hrvatski grb je sestavljen iz šahovskega polja, na katerem je postavljena Zvonimirova krona. Šahovsko polje in krona pa sta postavljena na pravokotno podlago.

Poštni promet s Hrvatsko je obnovljen. Od preteklega tedna dalje sprejemajo vse pošte v Ljubljanski pokrajini pisemske pošiljke za Hrvatsko. Seveda morajo biti pisemske pošiljke frankirane po tarifi za inozemstvo. Poštne zveze so bile precej dolgo prekinjene in se je presledek močno občutil. Upajmo, da se bo razvijal promet s Hrvatsko v najlepšem redu.

lov na četnike. Kakor poroča »Hrvatski narod«, so v okolici Banje Luke te dni zajeli več četnikov. Med njimi so bili tudi podnarednik bivše jugoslovanske vojske Krsto Bijeljac, dalje Mirko Sušak in Marko Poradžin, ki so po zlomu jugoslovanske vojske sestavili četniško trojko in se skrivali v Leskovcu pri Drvarju. Krsto Bijeljac je v Drvarju ubil majorja Markovića in nekega polkovnika, ki je bil Hrvat. Bijeljac je uboj polkovnika priznal.

Med Hrvatsko in Madžarsko bo vlakovni promet v nekaj dneh obnovljen. Še ta teden se bodo začela gospodarska pogajanja in sklenjene bodo razne gospodarske pogodbe. Prav tako se nadaljujejo gospodarska pogajanja z Nemčijo.

Nova Hrvatska meri 100.000 kvadratnih kilometrov. Prebivalstva pa ima nekaj čez pet in pol milijona. Po veri je 3.150.000 katolikov, nad 1.800.000 pravoslavnikov in skoro 700.000 muslimanov.

Vsa vojaška združenja na Hrvatskem so bila razpuščena. Redna vojska je že začela svoje vaje in pouk. Imenovano je tudi 126 letalskih oficirjev.

Predvojaška vzgoja mladine na Hrvatskem. Poglavar hrvatske države je izdal odredbo za predvojaško vzgojo mladine. Po tej odredbi pridejo vsi mladeniči od 15 do 18 let pod nadzorstvo obrambnega ministrstva in se bodo tri mesece vojaško vadili. Delati bodo morali tudi v posebnih delovnih oddelkih. Delovna služba na Hrvatskem bo urejena podobno kakor v Nemčiji.

Hrvatski znaki za avtomobile. Odslej so zaznamovani vsi hrvaški avtomobili s črkami NDH. To pomeni: Neodvisna država hrvatska. Ta znak bo nadomeščal dosedanji znak H, ki je pomenil samo Hrvatsko.

Protizidovski ukrepi v Osljeku. Po najnovejših odredbah morajo vsi osiješki židje nositi na levem rokavu rumene trakove z evidenčnim številom in Davidovimi zvezdami. Odredba velja za moške od 16 let, za dekleta pa že od 14 let starosti naprej. Židje, ki so bili prostozidarji, morajo poleg rumenega traku na levem rokavu nositi tudi rumen trak na desnem rokavu z veliko črko M.

Na Hrvatskem je strogo nadzorstvo nad tujci. Zavoljo javnega miru in reda je zagrebško policijsko ravnateljstvo izdalo zelo stroga navodila hišnim lastnikom, upraviteljem hiš in hišnikom tako glede stanovalcev kakor tudi glede nedovoljenih letakov in sploh tiska.

Strogo postopanje zavoljo orožja. Tudi na Hrvatskem so vsi lastniki orožja morali svoje orožje oddati. Kljub strogim odredbam o oddaji orožja so organi zagrebške policije izsledili več oseb, ki se za izdane ukrepe niso zme-nile, ampak so orožje obdržale. Vsem tem osebam bo sodilo preko sodišče v Zagrebu.

Iz Spodnje Štajerske

V Celju je umrl g. Ciril Sadar, tajnik bivše Celjske mestne hranilnice. Zapustil je soprogo Angelo, bivšo učiteljico na celjski okoliški šoli, in sina šestošolca Marjana. Pokojniku bodi ohranjen časten spomin, kruto prizadeti družini naše iskreno sožalje.

Obrtniško zborovanje v Mariboru. Prejšnji ponedeljek je bilo v Mariboru prvo obrtniško delovno zborovanje za Spodnjo Štajersko. Prisotni so bili okrožni obrtni vodje iz okrajev Maribora mesta, Maribora okolice, Ljutomera, Celja in Brežic. Zborovanje je začel deželni obrtni mojster dr. Sernetz, ki je okrožne vodje slovesno zaprisegel. Nato pa je zvezni vodja Steindl govoril o pomenu Štajerske domovinske zveze in o poslanstvu obrtništvu v nemški skupnosti. Zborovanje se je zaključilo z razgovorom o raznih tekočih vprašanjih.

Uvoz dinarjev in nemških državnih mark je na Spodnje Štajersko prepovedan. Tako so odločila nemška zasedbena oblastva.

Ukinitev davčnih uprav. Razen že objavljenih so bile na področju Spodnjega Štajerskega ukinjene tudi davčne uprave v Slovenjem Gradcu, Slovenski Bistrici in Konjicah. Vse uradne posle teh davčnih uprav je prevzela davčna uprava v Mariboru, ki je prevzela tudi uradne posle davčne uprave v Dravogradu, v kolikor spadajo na Spodnje Štajersko.

Popotnikova torba

Smrt skladatelja Slavka Osterca

Ljubljana, maja.

V zavetišču sv. Jožefa na Vidovdanski cesti v Ljubljani je 23. maja umrl po hudi bolezni slovenski skladatelj g. Slavko Osterc, profesor na srednji glasbeni šoli pri glasbeni akademiji v Ljubljani. Štel je 46 let. Pokojnik je bil po rodu iz Veržeja na Murskem polju. Posvetil se je učiteljskemu poklicu in služboval po raznih krajih Spodnje Štajerske. Nato pa se je vrnil na glasbo in je l. 1923. dovršil glasbeno šolo na državnem konzervatoriju v Pragi. Leta 1928. je postal profesor državnega konzervatorija v Ljubljani. Udeleževal se je mnogo tudi kot skladatelj. Mnogo njegovih skladb je izšlo v tisku. Med modernimi skladatelji je imel vplivno besedo. Bodi mu ohranjen časten spomin!

Smrt priljubljenega profesorja

Maribor, maja.

Pred nekaj dnevi je umrl v Mariboru profesor g. Viktor Gruntar. Pokojnik je bil izredno plemenita duša. Po rodu je bil iz Goriške, kjer ga je zajela svetovna vojna. Prišel je v rusko ujetništvo, po prevratu pa je študiral zgodovino in zemljepis na ljubljanskem vseučilišču. Po končanih študijah je bil imenovan za profesorja na mariborskem učiteljskem pozneje pa je poučeval na prvi mariborski državni realni gimnaziji. Njegovo plemenito srce so dobro poznali gojenci Dijaškega doma, ki jim je bil iskren svetovalec in ljubljien vzgojitelj.

Rajniki je bil v Mariboru splošno priljubljen. Bil je vnet planinec in priljubljen družabnik, ki je znal s šaljivo besedo razvedriti družino. Kot odbornik mariborske podružnice Slovenskega planinskega društva si je pridobil številne zasluge za razmah mariborskega planinstva.

Njegovo toplo domoljubno srce bo mirno počivalo v hladni grudi. Iskreno sočustvujemo z žalujočo soprogo go. Afro in pokojnikovimi nedoraslimi otroki.

Ena izmed žrtev konja umrla

Metlika, maja.

Po Metliki se je naglo razširila žalostna vest o smrti uglednega trgovca g. Viktorja Weibla, ki ga je bil pred dnevi podrl podivjani konj. V novomeški bolnišnici so si zdravniki zelo prizadevali, da bi mu rešili življenje, nastalo pa je zastrupljenje krvi in rešitve ni bilo več. Izdihnil je star 53 let. Pokojnik se je po končani nižji gimnaziji in končani Mahrovi trgovski šoli posvetil trgovini. Izučil se je pri trgovcu Miklavcu v Ljubljani, nato pa je po očetu prevzel trgovino v Metliki. Poleg trgovine se je zelo zanimal za kmetijstvo, ki se mu je posvetil z vso ljubeznijo. Udeleževal se je v raznih društvih. Po svetovni vojni je bil načelnik gasilske čete.

Za pokojnim žalujejo soproga ga. Marica, sin Adolf in hčerka Malči. Naj bo ohranjen pokojniku blag spomin, prizadeti rodbini pa naše iskreno sožalje!

Srmt priljubljenega moža

Gornji Grad, maja

Dne 17. maja je na svojem domu v Gornjem Gradu umrl davčni inšpektor v pokoju g. Alfonz Ribič. Rajniki je bil po rodu Gornjegrajčan. Gimnazijo je študiral v Celju, nato pa je nastopil svoje prvo službeno mesto

v pisarni pokojnega notarja Kazimira Bratkovića v domačem kraju. Leta 1903 je prešel v davčno službo. Leta 1908 je bil premeščen k davčnemu uradu v Radgono. Tam je služboval s svojim prijateljem Ludvikom Klincem, s katerim sta povsod nastopala kot narodnozavedna moža. Mladi Ribič se je zlasti udeleževal kot pevec.

Po dveh letih službovanja v Radgoni je bil na lastno prošnjo premeščen nazaj v domače mesto, kjer je prevzel po očetu tudi rojstni dom in si izbral življenjsko družico iz ugledne rodbine Vratanalijeve. V marcu lani je bil po 37 letih vestnega dela upokojen.

V Gornjem gradu pa se je pokojni Ribič ves čas z vneto udeleževal v narodnih društvih. Pokojnik je bil enako priljubljen med prebivalstvom kakor pri nadrejenih oblastvih. Rajnkemu bomo ohranili časten spomin, hudo prizadetim preostalim pa izrekamo iskreno sožalje!

SMRT delavnega moža

Grozna smrt dečka zaradi granate

Devica Marija v Polju, maja

Učenec III. razreda ljudske šole pri Devici Mariji v Polju Jeriha Franc iz Slap je nekje našel ročno granato in jo nosil s seboj v žepu. Začel se je z njo igrati. Imel pa je nesrečo, da mu je padla iz rok in se na tleh razpočila.

Učinek je bil grozen. Nesrečnemu fantu je granata odtrgala kar polovico glave in raztrgala trebuh. Fant je bil seveda na mestu mrtev. Na pomoč so takoj prihiteli italijanski vojaki, ki mu pa seveda niso mogli več pomagati. Starši, pazite na otroke!

Spremembe predpisov o prometu in javnih obratih

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi komisariatske naredbe št. 13 z dne 29. aprila 1941-XIX in po sporazumu s pristojnimi vojaškimi oblastvi

odreja:

Člen 1. Čas, v katerem je dovoljen promet v Ljubljanski pokrajini, se spreminja takole: od 5. do 23.30 v ljubljanski občini, od 5. ure do 22.30 v ostalih občinah.

Člen 2. Policijska ura javnih obratov se podaljšuje do 23. ure v ljubljanski občini in do 22. ure v drugih občinah.

V javnih obratih (kavarnah, barih, restavracijah itd.) je prepovedano točiti alkoholne pijače, izvzemši vino in pivo. Lastniki in upravitelji javnih obratov ne smejo postreči z omenjenimi pijačami prekomerno ali osebam, ki kažejo znake pijanosti.

Člen 3. Vse druge določbe komisariatske naredbe št. 13 z dne 29. aprila 1941-XIX ostanejo nespremenjene, tudi kolikor gre za zadevne kazenske in upravne določbe.

Ljubljana, dne 15. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

SPIRITISTIČNA SEJA

Neka vdova kliče duha svojega umrlega moža in ga vpraša: »Ali si srečnejši, kakor si bil z menoj?«

Duh: »Mnogo srečnejši.«

Vdova: »Torej je lepo v raju?«

Duh: »Nisem v raju, sem v peklu!«

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Ali se ponoči dobro počutite?«

Bolnik: »Zelo slabo, gospod doktor!«

Zdravnik: »Kaj pa ste po poklicu?«

Bolnik: »Nočni stražar, gospod zdravnik!«

ZNA PLAVATI

Jaka: »Ali znaš plavati?«

Miha: »Znam, gospod narednik!«

Jaka: »Kje si se pa učil?«

Miha: »V vodi.«

Ženski vestnik

Kako pravilno pečš kruh

Prav dober kruh pečemo na tale način. Turšično moko presejemo v skledo, poparimo z vrelo vodo in temeljito zmešamo s kuhaličnico, da dobimo dovolj vlažne žgance. V drugo skledo pa presejemo enotno moko. V sredo enotne moke stresemo nato gori navedene vlažne žgance. Če kruh takoj mesimo, prilijemo na žgance malo hladne vode, da jih nekoliko ohladimo. Nato žgance sredi moke dobro znetemo, da dobimo gladko testo. Kvasa vzamemo za tak kruh polovico manj kakor za beli kruh. Takoj zatem počasi pregnetemo turšično testo z moko. Med gnetenjem prilijemo še toplo vodo, da dobimo precej mehko testo. Testo mora vzhajati dve uri in oblikovani hlebci nato še pol ure.

Koliko časa mora ostati kruh v precej vroči peči, je odvisno od velikosti hlebcev. Nad en kilogram teži hlebci se morajo peči poldruge uro.

Ne jejte pa tega kruha takoj, ko pride iz peči. Ohladi naj se kakšnih 24 ur, potem pa je lažje prebavljiv in ne bo pritožb o škodljivosti tega kruha.

Med je odlično zdravilo

Med so poznali že stari Slovani in pili medico. Zelo dolgo časa so ga uporabljali namesto sladkorja. Danes pa ga je sladkor skoro čisto izpodrinil in naše kuhinje ga vse premalo uporabljajo, dasi ima v sebi mnogo redilnih snovi.

V medu je skoro 70 odstotkov sladkorja, mnogo železa, apna, fosforja in raznih kislin. Ko med uživamo, pridejo vse te snovi neposredno v kri, zaradi tega velja tudi kot zdravilo. Uživamo ga kot zdravilo pri slabokrvnosti, prehladu grla in pljuč, za pomirjenje živcev in čiščenje krvi. Vendar pa pri kašlju ne smemo uživati med sam, ker draži sluznice. V takih primerih ga zmerom razredčimo s čajem, z vodo ali z mlekom. V naslednem prinašamo nekaj nasvetov, kako uporabljamo med pri različnih boleznih.

Če imamo pljučni katar, si pripravimo takole pijačo: V četrtinki litra vroče vode raztopimo tri velike žlice meda in pol limone. To pijemo kolikor mogoče vroče trikrat na dan. Pri hripavosti, jetiki in bolečinah v prsih uživamo malo pogret med po žličkah. Slabokrvni naj ga uživajo namesto sladkorja v kavi, mleku ali čaju. Za pomirjenje živcev in glavobola pomaga med, raztopljen v kozarcu mrzle vode.

Da ga pa razen v zdravilstvu rabimo tudi v kuhinji pri pripravi peciva, naše kuharice dobro vedo. Saj so medeni kolači in potice res zelo dobri. Marsikatera gospodinja naj pomisli, da je cena sladkorja skoro enaka medu. Med pa nam bo mnogo več zalegel kakor sladkor in je tudi bolj zdrav.

Za kuhinjo

Zdrobova juha. V kozico damo eno žlico masti, na razbeljeno mast pa eno žlico moke, ki jo svetlorumeno prepražimo. Na to damo tri do štiri žlice zdroba, skupno še malo prepražimo in zalijemo z vodo. Pridati je treba tole zelenjavo: lavorjev listič, korenček, limonovo lupino, dva lističa majarona in košček čebule. Soliš po okusu. Preden daš na mizo, še prideni na drobno zrezanega peteršilja.

Praktični nasveti

Najboljši je krompir takoj, ko je izkopan. Še neprimerno bolj kakor v miru je krompir v vojni važno živilo. V Nemčiji, kjer je mnogo strokovnjakov na delu, da ugotovlja redilno vrednost posameznih živil, so glede krompirja dognali: Vitamin C je človeku posebno potreben, kajti le po njem je človek odporen proti boleznim. Zoper davico, škrlatinko in podobne bolezni je to posebno važno. Zato moramo skrbeti, da uživamo zadosti jedil, ki imajo v sebi vitamin C. V krompirju ga je dosti. Največ vitaminov C je v sveže izkopanem čisto zrelem krompirju. V svežem krompirju je štiri-

krat več vitamina C kakor v krompirju, ki je prezimil. Zato je treba čim več krompirja pojediti že v jeseni. Zlasti v dobi jesenskega deževja, ko so ljudje izpostavljeni prehladu, naj bi jedli čim več krompirja. Za prebivalce velikih mest, ki so bolj podvrženi boleznim, je to še mnogo važnejše kakor za kmečko prebivalstvo. Pripomniti pa je treba, da se s kuhanjem krompirja uniči mnogo vitamina C. Največ se tega vitamina ohrani, če kuhaš krompir cel, neolupljen.

Dobro sredstvo za tek. Mrzličnik, brinove jagode in pelin kuhaj v dveh litrih vode, dokler se voda ne vkuha na en liter. Nato vodo odcediš. Pred vsako jedjo jemlji žlico mrzlega odcedka. Že po nekoliko dneh se spet vrne tek.

Sirovo kisló zelje je zdravo. Sirovo kisló zelje ima veliko vrednost z zdravstvenega stališča. Priporočati ga je posebno bolnikom s hemoroidi. Dobro je, če ga uživaš vsak dan, vendar ne preveč naenkrat.

Kako napraviš šipe neprozorne. V 100 gramih vode raztopimo 50 gramov grenke soli in pridenemo še žličko arabskega gumija. S to zmesjo namažemo šipe, katere hočemo imeti

neprozorne. Na njih se napravijo majhni kristali. Take šipe postanejo spet svetle in čiste, če jih umijemo z vročo vodo.

Koristna uporaba bukovega pepela. Lep bukov pepel presejemo in ga lahko uporabimo v mnogih primerih. Štedilnik se najlepše očisti, če se odrgne z dobro ožeto cunjjo, ki smo jo vtaknili v pepel. Po tem drgnjenju dobro obrišemo s suho cunjjo. Bukev pepel lahko uporabimo tudi za zalivanje lončnic. Na liter pepela nalijemo pet litrov vode in pustimo stati nekaj dni. Nato odlijemo nekaj vode in prilijemo čiste. S tem zalivamo cvetice lončnice.

Kako ohranimo žimnice. Žimnice trpijo najbolj tam, kjer telo počiva, torej v sredini. Prav dobro jih obvarujemo, če damo tu pod rjuho podlogo, na primer kakšno staro volneno odejo. Zarjavele žimnice odrgni s finim steklovim papirjem. Tudi lakiranje je priporočljivo. Sicer pa naj žimnica nikoli ne leži neposredno na posteljni mreži, temveč daj vmes papir, vreče ali podobno.

Madeži od rje izginejo, če jih pomakamo v vrel citronov sok.

Žuželke so najhujše sovražnice človeštva

Neki ameriški raziskovalec ptičjega sveta je rekel, da so postavljeni že mnogim dobrotnikom človeštva spomeniki, a da še zmerom nimamo spomenika pticam. Brez ptič, je rekel, bi morali ljudje povsod stradati.

Preprost človek si težko predstavlja, kako močne so vojske žuželk in tudi nekaterih drugih živali, ki jih oborožuje narava proti človeštvu. Strokovnjaki menijo, da uniči mrčes v naših krajih približno 10 odstotkov vseh njihovih pridelkov, 30 odstotkov grozdja in 40 odstotkov sadja. Pri tem moramo pomisliti, da živimo v krajih, kjer ni kobilčje nadloge, ki v nekaj dneh uniči vso letino. Angleška kolonijška uprava v Afriki se mora obupno boriti s potujočimi kobilicami. L. 1933 so te kobilice napravile za sedem milijonov funtov škode. V Rusiji umre na leto en milijon ljudi za malarijo, ki jo raznašajo posebni komarji. V mnogih krajih Vzhoda skoro ni človeka z zdravimi očmi, ker prenašajo velikanski mušji roji bolezen od človeka do človeka.

Že te številke kažejo, s kakšnimi težavami se mora boriti človeštvo. Strokovnjaki zatrjujejo, da kljub vsem naporom ta nevarnost še dolgo ne bo premagana. Neki raziskovalec je izjavil: »Živimo v dobi mrčesa. Okoli 385.000 vrst žuželk pozna današnja veda. Njih življenjska sposobnost, silna plodnost in njih skromnost glede hrane so napravile iz njih hujše sovražnike od levov in tigrov, ki bi jih mogli z današnjimi sredstvi kmalu pokončati, če bi bilo treba.«

Zanimivo je, da poroča že sv. pismo o

teh nadlogah in o lakoti. Že stari Egipčani so mešali žito s prstjo, da bi uničevali škodljivce. Suhi prah je vzel živalim vlažnost njih teles. Danes delamo prav tako, da uničimo ličinke žitnega molja. Dokaz, kako blizu sta si daljna preteklost in zdajšnjost. V zadnem času so ugotovili, da prenašajo letala iz daljnih dežel vsakovrsten mrčes.

Kdo izmed nas misli, da nam popijejo rjavi hrošči velikanske količine mleka? Ali mar rjavi hrošč pije mleko? Ne, toda učinek je isti, kakor če bi ga pil. Na travniku, kjer ni ogrcev, se pridobi na hektar okoli 1000 kg več sena, kakor tam, kjer so se vgnezdili ogrci. Neka švicarska občina je ugotovila, da so ogrci neko leto napravili toliko škode na travnikih, da bi mogli rediti 80 krav več, če bi ne bilo teh škodljivcev.

Kako različna so obrambna sredstva, kaže na primer nasvet strokovnjakov, naj se sadi mak proti rjavemu hrošču, ker morajo ogrci poginiti, če imajo samo to hrano. Na srečo se bori s škodljivim mrčesom druga vojska žuželk, ki skuša uničiti prvo. Predvsem najezdiki (neka vrsta os), ki jih gojijo v Ameriki v posebnih zavodih in jih v velikih množinah prodajajo kmetovalcem. Za nekaj dolarjev pošljejo celo vojsko majhnih zavojčkov po pošti.

Treba je uporabiti vsa sredstva v tem nesrečnem boju, da se nam ne zgodi tako kakor tistemu afriškemu kmetovalcu, katerega so kobilice požrle vso letino, termiti (neka vrsta mravilj) pa izdolbli hišo tako, da se je ob prvem viharju zrušila v prah.

Zakaj nam je toplo in zakaj nas zebe

Ljudje toplote in mraza ne občutimo enako. Nekateri si oblečejo zimski plašč nekoliko tednov prej kakor drugi, a nekateri se vržejo v pomladno obleko dosti prej kakor njih vrstniki. Zakaj je to tako in zakaj človek sploh občuti toploto in mraz?

Še ni dolgo tega, kar je mogla znanost na to vprašanje jasno odgovoriti. Odkrila je namreč polno toplotnih in mrzlotnih točk na človeški koži, to je točk, kjer človek čuti toploto in mraz. Pri tem so ugotovili, da je na vsej površini kože kakšnih 250.000 mrzlotnih in 30.000 toplotnih točk. Te točke so nekakšni stražniki človeškega telesa. To veliko razliko v številu toplotnih in mrzlotnih točk pojasnjujejo s tem, da potrebuje človek za svoje zdravje stalno neko

notranjo toploto, pa naj živi kot Eskim na mrzli Grenlandiji ali kot zamorec v vroči Afriki. Človek mora imeti navzlic zunanjí toplini, ki niha povprečno med 40 stopinjami pod ničlo in 40 stopinjami nad ničlo, svojo stalno telesno toplino v višini 36,5 stopinje. Omenjene točke pa so tisti stražniki, ki naglo opozorijo človeka, kdaj mu je preveč mraza in kdaj preveč toplote.

Za zaščito proti mrazu z vsemi njegovimi neugodnimi posledicami ima človek dosti večje število straž, ki mu javijo hladno nevarnost, kakor proti prekomerni toploti. To pa iz tega razloga, ker je njegov boj proti mrazu le obrambni boj, v katerem se z umetnimi nabiralci toplote (na primer toplejšo obleko) zapira proti sovražniku, med

tem ko je njegov boj proti prekomerni toploti izrazil napadalni boj.

Toplotne točke pripravljajo kožne žile do tega, da se širijo in ustvarjajo izpadna vrata za izločevanje potu. To izločevanje se poveča, čim več tekočine sprejme žejni človek vase. V vročih krajih more človek z

vsakdanjo porabo 14 litrov vode odstraniti več kakor 90 odstotkov toplote, ki se napravi v njem.

Obramba proti mrazu pa se more izvršiti razen z obleko in sobno toploto samo še z gibanjem. Zato pozimi hitro hodimo.

En sam kit da 28 ton ribjega olja

Kit ni riba, temveč sesalec in sicer največji med sesalci, saj meri po dolgem povprečno dvajset metrov. Gobec ima tako prostoren, da bi vanj zlahka postavili mizico, pri kateri bi mogli sedeti trije ljudje. Pa še bati bi se jim ne bilo treba, da bi jih kit požrl, ker ima silno ozek goltanec in bi zavoljo tega pri najboljši volji ne mogel pogoltniti človeka.

Kitov edini sovražnik je človek, ki ga lovi zaradi masti, katero prekuhavajo v ribje olje. Vsak kit da povprečno 28 ton ribjega olja, kar je pač velikanska množina. Meso, ki je lepo rdeče, pa suše, zmeljejo v prah in rabijo za živinsko krmo. Tudi okostje meljejo in prodajo za gnojilo. Tako zvano ribjo kost pa dobe iz roženih plošč v gobcu. Ribjo kost rabijo za razne reči (na primer za glavnike).

Glavna kitova žila je tam, kjer se odcepi od srca, tako široka, da more odrasel človek udobno zlesti vanjo. Cevem podobne ledvice so tolikšne kakor kaka velika miza.

Današnje dni lovijo kite s harpunami, ki so nekako do dva metra dolge in po petdeset kilogramov težke sulice. Odstrele jih iz topa v žival. Na prednjem delu harpune so pritrjeni tudi kakšnih trideset centimetrov dolgi železni kavliji, ki se zapičijo v kita, da ne more s sunkom ali na begu izdreti harpune. Pred temi kavliji je pritrjen še priostren vžigalnik, v katerem je za kilogram smodnika, ki se razpoči v kitovi notranjosti, ko se zadere vanj. Na harpuni je pritrjena vrvi.

Priča takega lova opisuje, da je kita najlažje zadeti iz oddaljenosti približno petintridesetih metrov. Vrv mora biti zaradi tega zelo dolga in zraven močna. Močna mora biti že zaradi tega, ker more ranjeni kit vleči ladjo tudi po stopetdeset kilometrov daleč. V faken primeru stopi včasih kdo v čoln in zasedi v ranjeno žival velikansko kopje. A to je nevarno.

Kitolovci so naleteli nekoč na čredo petdesetih živali, ki so plule po petsto metrov narazen. Kadar je kateri zajel sapo in se nato

pregreznil v morje, se je znova pojavil na površju po petsto metrov od kraja, kjer se je prvič potopil. Vzeli so na piko posebno veliko žival. Kapitan je moral presoditi, kjer se bo velikan prikazal na vodi, in usmeriti tjakaj ladjo, da je dovolj od blizu odstrelil vanjo harpuno.

Bodica se je zapičila kitu v levo pleče kakih trideset centimetrov nad vodo. Žival se je neutežoma potopila, nato pa je bilo slišati zamolkel pok in morje okoli ladje je postalo rdeče od krvi. Vrv so morali zdaj silno hitro odvijati, ker se je kit čedalje globlje potapljal, kar je bilo znamenje, da je poginjal.

Ko je bilo odvito že najmanj osemsto metrov vrvi, se kit ni več tako hitro odmikal, kar je pomenilo, da je bil pri koncu s svojimi močmi. Kmalu so začeli vrv spet navijati in so tako privlekli kita s trebuhom zgoraj na površje. Tedaj so na krovu ladje pritrtili močno jekleno verigo, ki je imela na drugem koncu železen obroč, v katerega so ujeli kitov rep. Nato je nekdo vrgel in zapičil v trebuh mrtve živali priostren železen cilindar, na katerega je bila nataknjena dolga, močna cev, da je skozi njo sesalka napolnila kitovo trebušno votlino z zrakom. Ko se je trebuh že tako napel, da ga je bilo za cel meter nad morsk gladino, je nekdo skočil nanj, izdrl železni cilindar in zadelal luknjo z lesenim kolom. Dobro pa je moral paziti, da mu ni pri tem spodrsnilo, kajti kitova koža je mastna in polzka.

Nazadnje so z ladje vrgli možu na kitu na železnem drogu privezano zastavico z imenom ladje. Tudi to je zapičil v plen, da bi drugi kitolovci vedeli, čigav je, in ga pustili pri miru, ako bi se namerili nanj. Ko je bilo še to opravljeno, je po vrvi splezal nazaj na ladjo, kjer so zdaj sneli obroč s kitovega repa. Mrtvaka so pustili plavati na morju in so odpluli iskat pobeglo čredo kitov, da bi še katerega ubili in se po prvega vrnili šele na večer.

Zanimivosti

× **Ponesrečen napad na predsednika albanske vlade.** Iz Tirane poročajo: Ko se je 17. t. m. kraljevski sprevid pomikal proti tiranskemu letališču, je neki človek grške narodnosti izstrelil iz samokresa nekaj streliv proti ministrskemu predsedniku Verlaciju, ki je spremljal Nj. Vel. Kralja in Cesarja. Strelji niso zadeli nikogar. Napadalec, po imenu Mihajlov Bazilij Laci, je bil takoj aretiran, ker ga je hotela množica ubiti. O zločinu ni bilo izdano poročilo, da se ne bi zabrisale sledi uvedene preiskave in da bi se našli morebitni sokrivci. Med preiskavo je Mihajlov Bazilij Laci izjavil, da je streljal iz osebnih razlogov, ker ga noben član albanske vlade ni hotel sprejeti in ker ni dobil zaposlitve. Zato je skušal motiti radostno razpoloženje albanskega naroda. Razprava proti napadalcu se bo kmalu začela pred vojaškim sodiščem.

× **Sorodstvo, ki ga komaj pretuhtaš.** Neverjetno zamotana sorodstvena razmerja so se primerila v neki ugledni družini v Oslu. Tri in dvajsetletni baron Oskar se je nedavno poročil z devetintridesetletno vdovo Karinno. Ta ima dvajsetletno lepo hčer, ki se je poročila z očetom mladega barona, ki je kot bivši oficir s svojimi petdesetimi leti še vedno postaven. V tem zakonu se je rodila hčerkica Greta. Mladi baron je postal tako tast hčeri svoje žene in obenem tast svojega očeta. Se več: postal je obenem ded svoje sestre. Ker pričakuje njegova žena otroka, bo mala Greta vnukinja tega otroka, medtem ko bo ta sam vnuk hčere svojega deda. Baronica Karinna bo postala svakinja svojega sina ali hčerke, njen mož pa svak hčere svoje žene...

× **Učinkovito zdravilo proti morski boleznini.** Potovanje po morju je dostikrat vse prej kakor oddih. Tudi pri potovanju z letalom se človek kar nič dobro ne počuti. Vsakomur, ki se je kdaj vozil z ladjo ali letalom, je znan občutek, ki mu ga povzroča tako imenovana morská bolezen. Čeprav je že dolgo precej natanko ugotovljeno, kakšna je prav za prav ta bolezen, ki ji je morje posodilo ime, vendar nedavno še nismo poznali uspešnega sredstva proti njej. Neprestane spremembe v telesnem ravnotežju imajo za posledico znane pojave, ki dostikrat nastopijo tudi tedaj, če se človek dolgo časa vozi z vlakom ali avtomobilom. Proti morski boleznini so doslej uporabljali nekatera sredstva, ki pa so to bolezen samo blažila, ne pa jo tudi čisto odpravila. In ta blažilna sredstva imajo dostikrat tudi druge nezaželjene pojave za posledico. V Bayerjevih delavnicah v Nemčiji, kjer izdelujejo razna zdravila, so pred nekaj leti iznašli tudi zdravilo proti morski boleznini. Kakor pravijo, je novo sredstvo za zdravljenje morske boleznini zelo uspešno. To zdravilo ne samo ozdravi vsakogar, ki se ga je prijelá morská bolezen, temveč ima tudi to moč, da potnik, ki se vozi z ladjo ali letal, te boleznini sploh ne dobi, če pravočasno uporabi to sredstvo. Prenese ga tudi še tako občutljiv želedec.

× **Stalin je imenoval nove generale.** Iz Moskve poročajo: Predsednik sovjetskoruske vlade Stalin je podpisal ukaz o imenovanju dveh viceadmiralov, 13 kontreadmiralov, osemih brigadnih generalov za obalno službo in dveh brigadnih generalov za intendanturo vojne mornarice.

* **Petdeset let prostovoljnega molka zaradi nesrečne ljubezni.** Pred 50 leti je bil v Audubonu v severnoameriški državi Iowi zaročen zdaj 76letni Viljem Perry z nekim dekletom. Vse je bilo že pripravljeno za poroko, toda nekoliko dni pred njo se mu je dekle izneverilo. Njena nezvestoba ga je tako zadela, da se je zaklel ostati tako dolgo nem, dokler se ne bo vrnila k njemu. Zdaj čaka že petdeset let, a upanja še zmerom ni izgubil.

SREČNA JE.

V zakonskem prepiru reče žena možu: »Dan za dnevom ti kuham, cvrem in pečem, a nimam ničesar od tega.«
»O, potem si zelo srečna, če od svoje kuhe nimaš ničesar, jaz imam od tvoje kuhe bolan želedec,« jo zavrne mož.

Pridobivanje umetnih biserov, ki se ne ločijo od pravih

Zastopniki japonske industrije biserov trde, da se zdaj njihovi umetni biseri že prav nič ne razlikujejo od naravnih. Prejšnje čase so imeli japonski umetni biseri nepravilno obliko in zato so bili tudi cenejši od naravnih. Zdaj pa so umetni biseri po obliki čisto enaki naravnim biserom.

Ta napredek v pridobivanju umetnih biserov je zasluga tako zvanega japonskega kralja biserov Mikimotija. Mikimoti je začel pridobivati umetne bisere že l. 1894. Tedaj so bili njegovi načini za pridobivanje umetnih biserov še zelo preprosti. Potapljači so nalovili na morskem dnu školjk biserne in jih prinesli na suho. Potem so v vsako školjko vložili zrnce peska, nato pa školjke spet spustili v morje. Narava je potem storila svoje. Okrog zrnca peska se je začel delati biser. Toda ta način je bil tako sirov, da je skoro 80 odstotkov bisernic poginilo. Leta 1913 je pa bil ta način bitveno spremenjen in izpopolnjen. Poslej so znašale izgube bisernic komaj 10 odstotkov. Pridobitve lju umetnih biserov je namreč priskočila na pomoč veda.

V začetku so mislili, da zrnca, okrog katerega se dela biser, ne more škodljivo vplivati na zdravje bisernice, zlasti ne bolj kakor snov, ki zaide sama od sebe v školjko,

da se napravi okrog nje naravni biser. Poizkusi pa so pokazali, da so uspehi mnogo večji, če vlagajo v morske školjke posebna vlakna, pridobljena iz rečnih školjk. Okrog tega vlakna se naredi biser, ki v resnici nima nobenega jedra. To sicer nima pomena glede na tržne cene, kajti biserov ne cenijo po tem, kako so sestavljeni, temveč po njihovi obliki. Prezrez naravnih biserov je pokazal, da se naravni biseri ne pripravljajo okrog kakšnega tujega telesa. Biser se začne delati v tako zvanem bisernem mošnjčku školjke in biserna snov se začne izločevati v školjki tudi zaradi draženja.

Tako dandanes ne vlagajo več v školjke peščenih zrn kakor tudi ne kakšnih drugih teles podobne vrste, temveč samo posebno nežna vlakna, pridobljena iz rečnih školjk. Ta vlakna vložijo neposredno v biserni mošnjček. To delajo stalno pod vodo, tako da školjke ne pridejo nikdar na zrak. Če pri tem pride do manjših ran, jih takoj razkužijo, da školjka ne more oboleti. Školjke položijo na morskó dno, kjer so bile že prej in tam jih pustijo ležati do šest let. Ko mine ta doba, jih potapljači polove in prinesejo na suho. Mikimotijeva skrivnost pa je še zmerom, kako dosežejo, da imajo umetni biseri tako lepo obliko.

Zaradi havajskega jezika se bo ločila od moža

Ločitve zakonov zdaj že res niso več kakšna posebnost. Zlasti niso ločitve nič nenavadnega v Ameriki. Tam je lahko najti vzrok za ločitev. Človeška domišljija je velika in si že zna poiskati tudi takšne vzroke.

Neki ameriški profesor za jezikoslovje se je poročil z neko Maribelo iz Los Angelesa, ki je nad vse ljubila pestro življenje. Že sta sanjala oba, kako bosta srečno živela v zakonu, čeprav najbrž prav preveč nista premišljala tudi o dolžnostih, ki jih bosta potem imela drug do drugega. Maribela si je vse predstavljala bolj kot nekako pravljico, njen mož pa je o bodočem zakonskem življenju tudi mislil po svoje, odnosno ni mislil sploh nič. Privolil pa je vseeno v to, da sta šla na poročno potovanje v Honolulu. Toda medtem ko je mlada žena sanjala o čudovitem življenju tam v solnčni deželi, je njen učen mož zahteval, da se mora Maribela prej naučiti jezika, ki ga govore ljudje na teh otokih, in da se mora

poleg tega tudi seznaniti z zgodovino tega ljudstva. S precej grenkimi občutki je mlada žena sprejela to možjevo zahtevo, sprejela pa jo je vendarle. Vsak dan je morala predelati novo pusto vajo havajščine, s katero jo je moril učen mož. Poleg tega je morala še vsak dan vsaj enkrat iti v knjižnico, da so še tam malo pozabava z zgodovino ljudstva na Havajih. Pa vse bi še šlo, če ji ne bi bilo treba pred možem vsak dan pokazati, ali se je res tudi kaj naučila.

Nazadnje je njena nejevolja privrela do vrhunca. Maribela je po treh mesecih zakona sklenila, da se loči, češ da ne more več prenašati takšno možjevo postopanje z njo. Odrekla se je celo poročnemu potovanju v Honolulu in odločno zaprosila za ločitev. Svojo prošnjo je pred sodiščem utemeljila z izjavo, da s tako učenim možem ni mogoče živeti v srečnem zakonu.

Velikanski dragoceni kamen, ki je nastajal milijon let

Vseučilišče v ameriškem mestu Harwardu ima v svojem rudoslovskem zavodu najtežji topaz na svetu. Ta dragoceni kamen je res nekaj izrednega ne samo zaradi svoje nenavadne teže in velikosti, temveč tudi zaradi velike vrednosti, ki jo ima orjaški topaz. Tehta namreč 102 kilograma. Ta topazov kristal ni rumen kakor večina topazov, temveč bel in je v njem tudi nekaj drugih rudnin temnejše barve.

Učenjaki, ki se bavijo z rudninštvom, imajo v tem izrednem kristalu hvaležen predmet preučevanja in menda tudi izpopolnitve svojega znanja. Znano je, da potrebuje vsak kristal, če naj se v teku dolgih stoletij čim lepše razvije, po vsem pravilih stroge znanosti, predvsem tri reči: čas, prostor in mir.

Ob kakšnih okoliščinah je torej mogel nastati tako izredni kristal, kakršen je omenjeni 102 kg težki topaz? Gotovo je moralo preteči precej časa, preden je tako zrasel. Takš-

nega mnenja so tudi učenjaki. Sodijo, da je nastajal najmanj milijon let. Pa tudi drugače so morale biti okoliščine, v katerih se je razvijal nenavadno ugodne, vsekakor dosti ugodnejše kakor pri vseh drugih doslej znanih topazih. Tako lepega in tako velikega tovrstnega dragocenega kamna namreč doslej še niso nikjer našli. Na kraju, kjer je nastal, za njegov neoviran razvoj gotovo ni manjkalo prostora, kajti v nasprotnem primeru bi namesto izredno lepo razvitega kristala imeli pred seboj spačeno obliko.

Tretji važen pogoj za takšno kristalno tvorbo je kakor rečeno mir. Zemske plasti, kjer so ta topaz našli, niso smele doživeti niti manjše potrese, kajti sicer bi se ugodne okoliščine, v katerih je kristal nastajal, poslabšale. Morda bi mu tak potres skrčil njegov življenjski prostor in njegov razvoj zavrl, odnosno usmeril v nepravilno kristalno obliko.

Deset tisoč let star kos ledu preiskujejo

Nedavno se je vrnila v Moskvo ruska znanstvena odprava, ki se je dolgo časa mudila v severnovzhodni Sibiriji in preučevala tamkajšnje kraje. Učenjaki so prinesli s seboj nekaj izredno zanimivih reči, med drugim tudi velik kos ledu, ki se je bil napravil, kakor znanstveniki trdijo, že v času ledene dobe, to je vsaj pred 10.000 leti, in sicer 15 me-

trov globoko v zemlji.

V Moskvi bodo ta led zdaj še natančneje preiskali. Posebno pozornost bodo pri tem posvetili vprašanju, ali morda v tem kosu ledu ne žive kakšna s prostim očesom nevidna bitjica, kar bi bilo dokaz, da so se ohranila pri življenju tisočletja in tisočletja, čeprav v ledu in tako globoko zakopana pod zemljo.

Iz jajc, ki so bila že v kači, so se izvalila piščeta

V južni Afriki živi posebna vrsta kač, ki se hrani s ptičjimi jajci. Narava jo je na to hrano posebno prilagodila. Nekatere kače pa imajo veliko veselje nad kokošjimi jajci.

Neki afriški misijonar si je iz Kapetowna naročil valilna jajca, da bi se na svoji misijonski postaji daleč od belih ljudi preživljal tudi z rejo kokoši. Jajca so v dobrem stanju prispela in kokoš je že sedela na njih. Vse je bilo v redu, nekoga dne pa je misijonar zaslišal iz svojega kokošnjaka čudno škrtanje. Preplašen je planil ven. Prišel je prav v trenutku, ko se je zadnje jajce poglabljalo v požirnik velike kače kobre,

Misijonar pa je vedel, da kača jajce ne pregrize, ampak jih požira cela. Brž je poklical mladega Hotentota, da je prinesel dovolj širok in prožen precep. Komaj je kača zadnje jajce požrla in se hotela utrujena odplaziti, jo je misijonar ujel v precep, dvignil iz gnezda in položil na ravna tla. S čevljem ji je krepko stopil na glavo, hotentotski mladenič pa jo je prijel za rep. Nato sta ji razparala trebuh in pobrala ven vsa jajca. Ko sta jih natančno ogledala, sta videla, da so bila še čisto nepoškodovana. Zato sta jih zanesla nazaj pod kokoš. Po treh treditih so prišla iz njih čila piščeta.

S svojo krvjo rešuje mlade bolnike

Vseučilišče v Washingtonu v Ameriki je imenovalo go. Rozo Macmulinovo za častno doktorico. Če je kdaj kakšna ženska zaslužila ta naslov, ga je prav gotovo ta lepa Američanka.

Pred petimi leti je stala v neki filadelfijski bolnišnici ob bolniški postelji svoje nečakinje. Deklica je bila obolela za tako zvanim zlatim gnojnjem, od katerega se zastrupi kri. Zdravniki so bili že obupali, da jim bo mogoče bolnico rešiti. Samo če bi se našel človek, ki je prebil to bolezen in bi daroval svojo kri za prenos, bi bila rešitev še mogoča. Je pa zelo malo ljudi, ki ostanejo od te bolezni živi, zato se ni javil noben darovalec krvi. Tedaj je ga. Macmulinova pregovorila zdravnike, da so njej sami vcepili smrtnonevarno bolezen. Bolezen so prenesli z umetno okužitvijo z otroka na teto. Malo ur pozneje je imela gospa že groznico. Po 48 urah so mogli njeno kri uporabiti za prenos v umirajočega otroka. Dva dni pozneje je bil potreben ponoven prenos. Teeden dni pozneje sta bili teta in nečakinja izven nevarnosti.

Prešlo je leto dni. Macmulinova je bila spet čisto zdrava, ko je po naključju izvedela za drug primer, da je zlata zastrupitev ogražala življenje 16letnega dečka. Ni dolgo premišljala, javila je bolnišnici telefonično, da je pripravljena tudi tujemu otroku darovati svojo kri. Tako so rešili dečka. Doslej je rešila Macmulinova življenje že dvajsetim otrokom. Za svojo kri pa je vselej odločno odklanjala vsako plačilo. Njeno človekoljubno delo ima še poseben učinek: ker vedo zdravniki za vse primere, v katerih je Macmulinova pomagala z uspehom, imajo v otrokih in mladih ljudeh, ki so ozdraveli po njeni zaslugi, na razpolago lepo številce darovalcev krvi za obolele za to boleznijo, tako da je v Zedinjenih državah umrljivost zavoljo te bolezni zelo nazadovala.

Sarajevski nadškof o novi Hrvatski. Sarajevski nadškof dr. Ivan Šarić je napisal za prvo številko »Novega sarajevskega lista« članek, v katerem pravi med drugim: »Zmerom sem bil prepričan, da morata Bog in narod biti eno. Izmed vseh naših hrvatskih in narodnih gesel mi je bilo zmerom najljubše tisto: Bog i Hrvatil! Vsak pravi rodoljub mora biti najtesneje zvezan z Bogom in narodom. Bil sem pri naših ustaših v Severni in Južni Ameriki in tamošnji škofi so mi hvalili hrvatske ustaše kot požrtvovalne vernike. Kolikokrat sem čul iz ust tamošnjih ustašev: »Kaj bi mi tu brez svojih duhovnikov!« V nadaljnjem članku obuja nadškof dr. Šarić spomine, kako srečen se je počutil med ustaši v Ameriki.

MESTNI OTROCI

Sinček: »Kakšna žival je to, oče?«
Oče: »To je prašič.«
Sinček: »Kaj pa je naredila ta žival, da jo tako grdo zmerjajo?«

KDO JE BOLJ PIJAN

Stražnik je prijel dva pijanca. Eden je bil znan veseljak, drugi pa še bolj znan skopuh. Medtem ko je veseljak priznal, da je pijan, je skopuh neprestano trdil, da je trezen.

Stražnik, ki ju je prijel, je zatrjeval, da je bil skopuh bolj pijan, kakor veseljak.

»Po čem sklepate to?« je vprašal Jaka stražnika.

»Ker je bil veseljak tako pijan, da je razmetaval denar po ulici, skopuh pa ga je pobiral...«

»To dokazuje vendar nasprotno,« je menil Jaka.

»Že, toda skopuh je ves ta denar vrnil veseljaku...«

PREPOZNO OBŽALOVANJE

Oče: »Kaj pa se tako grdo držiš?«
Sinček: »Mama me je zlasala.«
Oče: »Si že zaslužil.«
Sinček: »Če sem zaslužil ali ne, dobrosrdečnejšo ženo bi si pa že bil lahko izbral!«

Pismo ljubavnu Bogu

Na nekem otoku je živel star poštar. Ljudje z otoka niso dosti pisarili, brzojaviti je že skoraj pozabil, tako redkokdaj se je kdo izpozabil, da bi bil poslal brzojavko kam v svet. Samo če je kdo potreboval nujno zdravnika, ga je poklical s sosednega otoka, ker ga tu niso imeli. Tako je imel poštar z nekaterimi redkimi pismi le malo dela, in je že kar poznal po pisavi vso pošto, ki je prihajala v njegov urad in odhajala iz njega.

Iznenada pa je zagledal neko zimsko nedeljo pismo s pisavo, ki mu je bila čisto neznanca. Črke so bile strašno nerodne in oglate. In komu je neznanec pisal? Stari poštar je debelo pogledal. Tu je bilo čisto razložno napisano: »Ljubemu bogu v nebesih«.

No, zmerom lepše! Ta kraj ni v nobenem imeniku zapisan. Pisma pa ni smel zavreči, ker je bila na njem prilepljena znamka, ki je ustrezala poštnini za tujino. Mora ga torej odpraviti dalje! Toda kam? Pa so res čudni ti ljudje na njegovem otoku! Na stara leta ga mučijo s takšnimi hudimi zadregami. Hm, po predpisih mora vse napraviti. Ze je vzel v roke sinji svinčnik, da bi napisal na pismo »Naslovljenec neznan!«, toda preirnil se je. V poslednjem trenutku. Njemu je naslovljenec res neznan, toda druge morada vedo zanj. Če bi pismo kar lepo zavrnil, bi bilo proti predpisom in pošiljatelj bi tudi izgubil vso vero v iznajdljivost pošte.

Ali mar ni lepo, če ubog, preprost ribič ausli, da mora pošta najti tudi ljubega boga

v nebesih? Ker pa je bil poštar prepričan, da ni pristojen za tako visokega naslovljenca, je pismo poslal glavni pošti v prestolnici. Pametni gospodje, ki so tam, bodo že vedeli kako in kaj.

Ah, vsako zaupanje ni upravičeno. Visoki gospodje so samo zmajevali z glavami in ker pošiljalec pisma ni bil na ovitku podpisan, so pismo odprli. In potem so brali prošnjo ubogega ribiča z otoka na ljubega boga. Da je siromašen kakor cerkvena miš, je pisal. Enajst otrok ima in dvanajsti je na poti. Ali mu ljubi bog ne bi mogel pomagati s kakšnim skromnim denarnim zneskom? Saj noče ničesar zastoj, le na pošodo. Sveto obljublja, da bo drugo leto nalovil toliko rib, da bo posojilo lahko hitro vrnil.

Kogar niso ganile nerodne črke, tega je ganila čudovita preprostost in vernost ubogega ribiča. Ne reci, da je urad mrtva reč brez duše in brez srca. Mali ljudje, ki so bili tam zbrani in ki tudi niso živeli v obilju, so se v tem primeru smatrali za vratarje pred pisarno ljubega boga. Saj ima on toliko dela in ne more vsakogar pustiti k sebi! Zato so po svojih močeh rešili prošnjo ubogega ribiča. Zbrali so precej denarja in ga poslali po isti poti, kakor je prišlo pismo. In ker je bil pošiljalec uradnik, je bil v pismu pravi akt s številkami in pečatom. Spodaj pa je bil nečitljiv podpis in pod njim »v zastopstvu ljubega boga«.

J. F. Perkonig.

Hrib se je premaknil za dve sto metrov

Na Madžarskem se je te dni pripetil nenavadan dogodek. V bližini mesta Esztergomb ob Donavi, približno 40 km od Budimpešte, se je začel nenadno premikati neki grič. Premaknil se je za okoli 200 m s svojega prejšnjega mesta.

Ta dogodek je imel za posledico hudo razdejavanje. Uničeni so obsežni vinogradi, ki so se razprostirali ob pobočjih tega hriba. Nič čudnega tudi ni, da je bilo pri tej priliki tudi

precej človeških žrtev, saj se je bil hrib premaknil tako nenadno, da ljudje niso mogli več ubežati nesreči.

Madžarska oblastva so takoj izdala primerne ukrepe za pomoč prizadetemu ljudstvu. Poiskala so hitro nova bivališča za vse, ki so zaradi te nesreče ostali brez strehe. Na kraj dogodka se je takoj napotila posebna komisija strokovnjakov, ki bo skušala natančneje ugotoviti vzroke te nenavadne nesreče.

Zatemnitev in hoja po zatemnjenih mestih

Z letalskimi napadi je isto kakor s strelom, kateri pravi slovenski pregovor, da se je preveč bojimo, a premalo varujemo! Isto je tudi z letalskimi napadi piše »Slovenski dom«. Kakor hitro storimo varnostne ukre-

pe, zmanjšamo nevarnost teh napadov na najmanjšo možnost. Neposrednih zadetkov je tako majhno število, a nekaj bomb se ne razpoči.

Svoj čas sem doživel nekaj letalskih na-

padov gori v Nemčiji izvaja pisec. Napadali so angleški bombniki z vso drznostjo, vendar pa je bilo razmeroma prav malo ruševin in še manj krvi. Videl sem učinek bomb, ki so padale na ulice in hiše. Moram pa priznati, da se ni ljudstvo bomb, padlih na ulice, prav nič balo, malo bolj se je balo bomb, padlih na hiše. Obseg zazidanega sveta je najmanj za 70 odstotkov manjši od nezazidanega prostora med hišami; torej je nevarnost za 70 odstotkov manjša, da zadene hiše kakor pa ulice in dvorišča med hišami. Vse to velja pa samo za zazidane bloke mestnih četrti, pri nestrnjenih hišah te pa nevarnost še manjša.

Nevarni so drobci bomb in tudi šrapnelov domačega protiletalskega topništva. Protit tem sem pa videl Nemce, da so si pomagali na nastopne načine:

Bodite lepo mirno v hišah, če mogoče v kleteh ob zidu. Stanovanjska okna ne samo zagrinjajte ponoči, temveč na notranja okna nalepite temen papir. Ne nalepite pa ga samo na okenske okvire, temveč na šipe! S tem povečate prožnost okenskih šip. Dokazano je, da je nalepljena šipa odpornejša proti zračnim tresljajem zaradi razpoka padajočih bomb. Padajoči drobci šip, če so zažeta okna in se razdrobijo, kaj lahko ranijo ljudi zunaj in znotraj stanovanja. S papirjem zalepljene šipe ne posipajo okolice z drobcem stekla, ker najmanjši drobec ostane lepo nalepljen na papirju. Dalje nam pa tudi zalepljena šipa nudi najboljše zatemnitev! Če podnevi želimo ob mirni dobi dnevno razsvetljava, odpremo notranje zalepljeno okno in zapremo zunanje nezalepljeno okno. Nemci so spoznali, da je tak način vsestransko najboljši.

Izložbena okna pa polepimo le vse križem, da je mogoč pogled v izložbo, dosežemo pa glede prožnosti stekel precej isti uspeh. Trakovi naj bodo vsaj po 10 cm široki.

V zatemnjenem mestu hodi po desni strani hodnika, najboljša pa bi bilo, če bi ljudje sploh hodili le po desnem hodniku ulice. Tako bi izostala neljuba trčenja. Hodite tipaje z nogami z drobnimi koraki, da ne telebnete na tla. Imejte občutek tipa osredotočen na nogah. Ne glejte v slučajne žareče luči, ki vam vzamejo ves vid in nekaj časa ne vidite. Če se to zgodi, se stisnete ob zid in za nekaj trenutkov krepko zamižite. Šarenica v očesu, to je okenke skozi katero pada svetloba v notranje oko, je raztegljiva in krčljiva. V temi se raztegne, pri svetlobi skrči, da zabrani svetlobi dostop v oko. Zato se uri v temi, ne glej podnevi v bleščeče predmete, skrči oči podnevi, ponoči jih raztezaj v temi. Več boš videl in bolje! Vsega tega so se zunanaj po svetu že temeljito naučili in se gibljejo že čisto neovirano po največji temi!

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

ISČEM KONJA

črnega, žig št. 265, 7 let starega. Najditelj dobi 1000 Din nagrade. Avgust Samida, Občice, p. Toplice pri Novem mestu.

DOBRO NAGRADO

dam tistemu, ki izsledil moja dva konja fuksa, eden z žigom 1210, oddan v Hrastje pri Ljubljani, drugi z žigom 234, na desno oko mesečno slep, oddan v Stražišče pri Kranju, oba z belimi lisami, težje vrste. Železnina Fr. Stupica, Ljubljana, Gospodsvetska 1.

2000 DIN NAGRADE

onemu, ki mi javi, kje se nahaja kobila Fuksa, belo rjava griva, visoka 167-183, žig št. 1841. Javiti na naslov: Merlak Anton, Rovte, Logatec.

KONJA ŠT. 1345

teman pram, zadnje noge do biclja belo, iščem. Dam nagrado 1000 Din. Albert Rus, Logatec 49.

GRŠKI OTOK KRETA, ZA KATEREGA SE VRSIJO HUDI BOJI PROTI ANGLEŠKIM CETAM